

Aplicar models matemàtics, clau en la recerca

Els investigadors Clara Prats i Martí Català expliquen la importància de les dades **P8**

SOS COSTA BRAVA

Los ecologistas, en alerta por la crisis

Denuncian el peligro de suavizar algunos criterios ambientales en pro la construcción **P18**

Cal pensar en la contrucció d'una nova economia

Marià de Delàs
Periodista

Construir una memòria plural i ciutadana

Arxius locals fan una crida per recopilar documents vinculats a la crisi del coronavirus **P22**

Setmanari d'actualitat | 29 de maig - 4 de juny del 2020 | Gratuït | Número 35

EL QUINZE

de **Público**

¿Què es pot fer i què no a cada fase?

P4

La desescalada mitiga pero no elimina la ansiedad por la Covid

El desconfinamiento también provoca inquietud y desasosiego en parte de la ciudadanía

Especialistas avisan de que la salud mental de colectivos más vulnerables puede verse más afectada **PÁGINA 2**

“La nostra sentència no és un problema dels independentistes. Els pròxims seran uns altres”

Entrevista a Quim Forn
Exconseller d'Interior

PÀGINA 10

EUROPA PRESS

Focus **Desconfinamiento**

Desescalar una ansiedad disparada en el confinamiento

El aumento de las afectaciones psicológicas, sobre todo la ansiedad y la depresión, es una de las secuelas que ha provocado la pandemia de la Covid-19 en Catalunya. Pedir ayuda y normalizar que se hable de la salud mental son algunas de las soluciones que proponen los expertos para paliar su efecto

Explicar cómo nos sentimos y buscar soluciones de forma colectiva ayuda salir del modelo social que encierra a cada persona en su propio cajón.

Paula Ericsson Navarro
BARCELONA

El confinamiento, las medidas de seguridad, la desescalada... La pandemia de la Covid-19 ha generado un clima de tensión que se ha trasladado a las mentes de la gente y, por tanto, a su salud mental. “El estado de alarma ha provocado un estado de alerta psicológica en la población y un aumento de la ansiedad”, declara el vicedecano segundo del Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya (COPC) y presidente del Col·legi de Psicologia de Lleida, Jaume L. Celma. Pese a ello, Celma aclara que se prevé una reducción de la ansiedad a medida que se retire el estado de alarma y avance el desconfinamiento.

Además de las fases territoriales, la población que vive en Catalunya también ha pasado por varios estadios: mientras que al inicio la mayoría estaba en fase de *shock*, la ansiedad ha ido a más con el paso de los días. “Ha aumentado a medida que avanzaba la incertidumbre. Si a eso se le suma la información de los muertos, esto acaba afectando emocionalmente a toda la ciudadanía”, apunta Celma. Así opina también el director ejecutivo del Pla Director de Salut Mental i Adiccions del Departament de Salut la Generalitat de Catalunya, el Dr. Jordi Blanch. “Los resultados se dan sobre la marcha, y eso también genera ansiedad. Lo más importante es dar mensajes claros, contrastados y consensuados”, confirma.

Este vaivén de cifras también genera una desconfianza en la ciudadanía, pero tanto Celma como Blanch consideran que “ser muy críticos en estos momentos no ayuda demasiado”. Por su parte, el psiquiatra y profesor de la Universitat de Barce-

Dos sanitarias se dedican a la atención domiciliaria durante la crisis del coronavirus.

Jaume L. Celma (COPC):
“El estado de alarma ha provocado un estado de alerta psicológica”

Dr. Jordi Blanch:
“Hay que dar mensajes claros, contrastados y consensuados”

lona Joseba Achotegui opina que “hay que ser crítico, y más cuando estamos en una situación tan difícil”. “Podemos acabar en una especie de burbuja narcisista y, para evitarlo, tenemos que estar en una posición de interdependencia crítica”, reflexiona el psiquiatra. Para Achotegui, el modelo social actual avala el individualismo, cuando para él la salud mental se basa en ayudarse unos a otros. En ese sentido, el psiquiatra teme que a las personas que se muestren

críticas se las encasille en un trastorno mental. “Hay gente que es muy vulnerable y que podría desarrollar un trastorno mental, pero hay otras que, por ser críticas, se las puede tildar de alteradas”, advierte.

Los síntomas más comunes

La mayoría de consultas que han recibido los especialistas entrevistados en este reportaje están relacionadas con la ansiedad y la depresión. De los pacientes atendidos por Celma, por ejemplo, entre un 15% y un 20% ya sufrían patologías previas. Desde que ha avanzado el desconfinamiento, la ansiedad ha ido a menos, pero el miedo “genera en las personas una disminución en el estado de ánimo y una sensación de vulnerabilidad”, apunta el psicólogo. Algunos de los miedos que más se han activado en las últimas semanas son el temor a salir de casa, a contagiarse o a la muerte.

Pese a ello, desde que se pasó a la fase 0 y a la fase 1, ha habido una relajación por parte de la ciudadanía. Una gran parte de las demandas que el COPC ha atendido desde entonces están vinculadas a la muer-

ENRIC FONTCUBERTA-EFE

tes de seres queridos y a despidos, y también consultas del personal sanitario, profesionales que “han tenido que decidir entre la vida y la muerte de las personas”. De hecho, el Col·legi cuenta con un teléfono de atención psicológica gratuito para la ciudadanía (649756713) y uno para el personal sanitario (935678856).

Miedos durante la pandemia

Pese a la relajación general, hay personas como Mar, de 25 años, que vive en Sant Pere de Ribes (Garraf), a quien el desconfinamiento le ha producido ansiedad e incertidumbre. De ojos almendrados, pelo corto y hablar decidido, Mar tuvo su primer ataque de pánico a los 20 años y tiene ansiedad desde entonces de forma puntual. Aunque hace un año y dos meses que sigue terapia psicológica, hacía tiempo que no tenía una crisis de ansiedad. Con la pandemia no ha necesitado medicación, pero reconoce que al principio no dejaba que sus padres la abrazaran ni la besaran, tenía que controlar sus ataques de ira y tenía problemas para dormir, ya que casi siempre tenía

sueños relacionados con sus miedos: no saber qué pasará, no poder proteger a los que quieres, y la incapacidad de no poder hacer nada para evitar la situación.

Con el desconfinamiento, sobre todo en los primeros días en los que se pasó a la fase 1, los miedos de Mar cambiaron. “Después de dos meses diciéndote que el único sitio seguro es tu casa y que todo lo que esté fuera es un peligro, anuncian que se puede ir a pasear. Estaba muerta de miedo”, explica. Al principio le costaba mucho ir a caminar por miedo al contagio y a que no se respetaran las distancias de seguridad, una reacción que también han tenido otras personas, aunque Celma apunta que es un porcentaje menor. “Si una persona iba a comprar al supermercado y se iba para casa por miedo, que dé una vuelta antes de llegar a casa. Debe aumentar progresivamente este tiempo para dar mensajes de readaptación al sistema nervioso central y enseñarle que no es una amenaza”, recomienda el experto.

“Todos los miedos necesitan un tiempo para que las personas se puedan ir adap-

tando”, apunta Blanch, quien asegura que se han hecho menos ingresos por salud mental en los hospitales desde el inicio de la pandemia. Aunque la atención ambulatoria ha aumentado ligeramente, se ha atendido a la mayoría de los pacientes de forma telemática. Por suerte, las personas que ya han tenido patologías mentales previas no han sufrido grandes descompensaciones gracias al apoyo de sus familiares y al conocimiento de su propia enfermedad, entre otros factores. Pese a ello, algunas han presentado más síntomas –más alucinaciones auditivas y sonoras en caso de los esquizofrénicos– debido a la falta de seguimiento médico o al aumento de la ansiedad generado por el contexto actual.

Interdependencia e ‘influencers’

Hay varias formas para intentar paliar los síntomas. Como apunta Achotegui, la interdependencia, el hecho de explicar cómo nos sentimos e intentar buscar soluciones de forma colectiva sería una solución para salir del modelo social que encierra a cada persona en su propio cajón. Para Mar, el hecho de que haya más *influencers* en Instagram que hablen de salud mental es una buena señal, ya que informan a los más jóvenes de esta realidad y hace que no se sientan tan solos. Achotegui reclama que se necesita más educación sanitaria en la población, tanto en lo referente a la salud mental como a nivel global. “Es importante tener educación sanitaria, porque si no tenemos a Trump, que se quería meter desinfectante en el pulmón. Gente así demuestra que la educación es un desastre”, exclama el psiquiatra.

“Necesitamos más biodiversidad, más psicodiversidad y entender que hay más tipos de maneras de vivir. Debemos apostar por un modelo más abierto y no tan medicalizador”, concluye Achotegui. En relación a eso, Mar insiste en que explicar lo que le pasa reduce los sentimientos de culpa, de soledad y de “ser una carga para los demás”. Pedir ayuda en esas situaciones es difícil, pero debe hacerse, porque, aunque casi el 90% de las personas que han sufrido ansiedad durante el confinamiento volverán a la vida normal, el resto necesitará acompañamiento terapéutico.

Entre un 15% y un 20% de los pacientes atendidos por Celma ya sufrían patologías previas

“Estaba muerta de miedo”, explica Mar cuando habla del inicio del desconfinamiento

DAVID ZORRANO-EUROPA PRESS-ARCA

Que no aumente la distancia social

La salud mental de las personas con peores condiciones socioeconómicas puede verse más afectada que el resto de la población, ya que un despido o una falta de ingresos repentina en una situación vulnerable puede generar aún más ansiedad. Esto es debido a que el coronavirus ha castigado con más dureza a las clases populares y empobrecidas. Por ejemplo, ha afectado más a la población afroamericana de Estados Unidos. En el estado de Luisiana, los afroamericanos son una tercera parte de los habitantes, pero han sufrido el 70,4% de las muertes. En ese sentido, el psiquiatra Joseba Achotegui reclama no aumentar el distanciamiento social en las personas que ya lo sufrían de antes, como los migrantes o las personas con problemas de salud mental: “Pocos migrantes habrán contagiado, porque están aislados, así que espero no se les castigue”. Achotegui, que atiende a personas migradas, explica que ha tenido menos consultas del colectivo debido a las dificultades que tienen para llamar.

Què es pot fer a les fases 1 i 2 de la desescalada?

Les mesures de seguretat contra el coronavirus es flexibilitzen així que els indicadors sanitaris ho permeten

El Quinze | Barcelona

Tot i la desescalada, cal seguir aplicant les mesures de prevenció, com el manteniment de la distància de seguretat entre persones i rentar-se les mans.

FASE 1

TROBADES I DESPLAÇAMENTS

- ✓ Fer **trobades i desplaçaments** de grups de fins a **10 persones** que no conviuen en el mateix domicili, tant a l'aire lliure com a casa.
- ✓ **Moure's** per la **regió sanitària** on es resideixi.
- ✓ En el cas de les trobades, cal mantenir la **distància de seguretat** i, en cas que no sigui possible, cal reforçar altres mesures de prevenció, com rentar-se les mans sovint.

ESTABLIMENTS I RESTAURACIÓ

- ✓ Anar a **terrasses de bars i restaurants**, que han de reduir a la meitat el seu aforament.
- ✓ Anar a **establiments** de menys de 400 m². No cal cita.
- ✓ Amb cita, es poden utilitzar els **serveis de concessionaris, ITV i centres de jardineria**.
- ✓ Comprar a **mercats ambulants** a l'aire lliure, amb l'aforament limitat.
- ✓ Anar a **hotels i establiments turístics**, sense fer ús de les zones comunes.

CULTURA, LLEURE I ESPORT

- ✓ Anar a **espectacles culturals** d'un **màxim de 30 persones** en espais tancats i de **200 persones** a l'aire lliure.
- ✓ Visitar **museus**, amb restriccions del 30% de l'aforament.
- ✓ Anar a **biblioteques** per a préstec i devolució de llibres.
- ✓ Fer **esport** en centres d'alt rendiment, instal·lacions esportives a l'aire lliure i centres esportius. Amb cita prèvia.
- ✓ **Activitats turístiques** per la natura en grups d'un màxim de 10 persones. Amb cita prèvia.

CULTE I DOL

- ✓ Es pot anar a **llocs de culte**, sempre que no se superi un terç de l'aforament.
- ✓ Celebrar **vetlles i enterraments**, tant públics com privats, de fins a **10 persones** si es fan en **espais tancats** i de fins a **15 persones** si són a l'aire lliure.
- ✓ El seguici per l'enterrament o el comiat per a la **cremació** de la persona difunta es restringeix a un **màxim de 15 persones**, a banda de la persona que l'oficia.

FASE 2

TROBADES I DESPLAÇAMENTS

- ✓ Es poden fer trobades de fins a **15 persones** que no conviuen al mateix domicili, tant a l'aire lliure com a casa.
- ✓ **Visitar persones** en residències o habitatges tutelats i, en supòsits excepcionals, residències de gent gran.

ESTABLIMENTS I RESTAURACIÓ

- ✓ Es permet anar a **bars i restaurants**, on només està permès el servei de taula, en un **40% de la seva capacitat**.
- ✓ Anar als **centres comercials**, on es permet el **40% d'aforament**, sense fer ús de zones comunes o recreatives.
- ✓ Utilitzar les **zones comunes dels hotels**, amb un aforament restringit al 30%.

CULTURA

- ✓ Assistir a **cinemes, teatres, monuments** i altres espais culturals, amb restriccions del **30% de l'aforament**.
- ✓ Assistir a **espectacles culturals**, sempre **asseguts** i amb butaques preassignades, d'un **màxim de 50 persones** en **espais tancats** i de **400 persones** en espais a l'aire lliure.
- ✓ Fer ús de les **biblioteques** amb un 30% d'aforament.
- ✓ Fer **seminaris i congressos** de fins a **50 persones**.

LLEURE I ESPORT

- ✓ Turisme actiu i natura en grups de **20** i amb **cita prèvia**.
- ✓ **Esport** no professional **sense límit horari**, però es demana evitar les franges reservades als més grans de 70 anys.
- ✓ Anar a la **platja** en grups de fins a **15 persones**.
- ✓ Entrenament a **lligues professionals**, amb el **50% d'aforament** a les instal·lacions.
- ✓ **Competicions** a porta tancada o límit d'aforament.
- ✓ **Reobrir piscines** per a activitats esportives i recreatives, amb un aforament del 30%. En piscines recreatives, amb cita prèvia.

FASE 1

Municipis de més de 10.000 habitants i amb una densitat de població superior a 100 habitants per quilòmetre quadrat:

SORTIDES AL CARRER

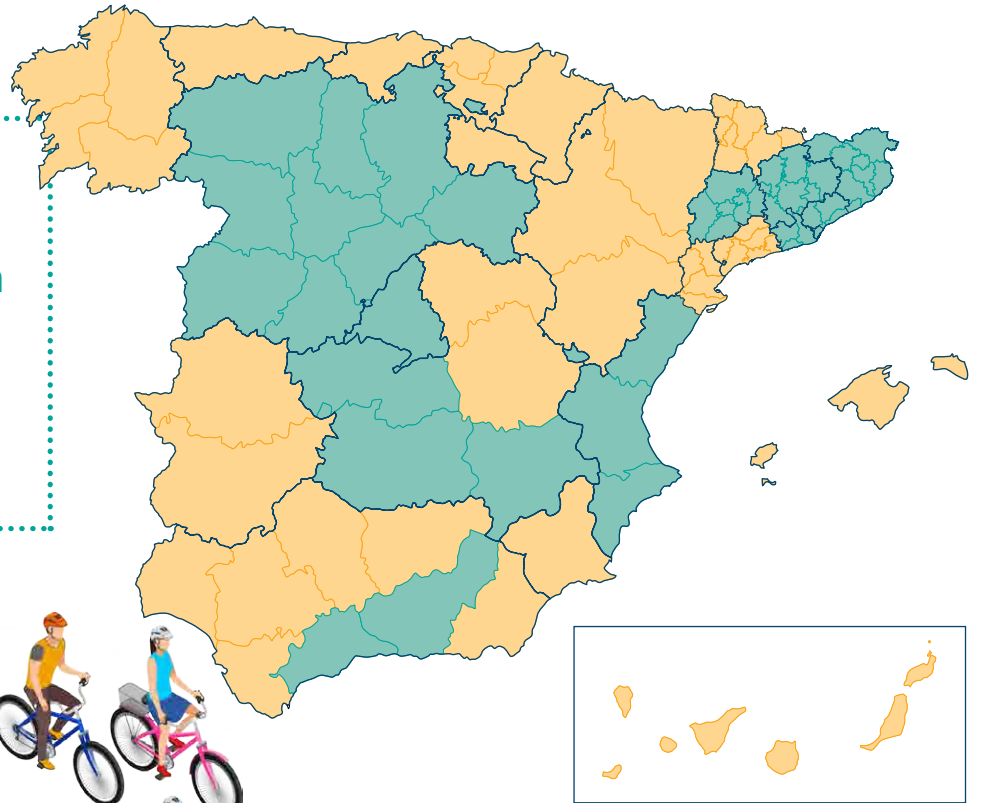
6 h - 10 h
20 h - 23 h

Pràctica esportiva individual a peu, amb bicicleta o similar i passejos. Persones de **més de 14 anys**.

10 h - 12 h
19 h - 20 h

Persones de **més de 70 anys** i persones **dependents**.

12 h - 19 h
Infants **menors de 14 anys**.

FASE 1

Municipis de menys de 10.000 habitants o amb una densitat de població inferior a 100 habitants per quilòmetre quadrat:

RESTAURACIÓ

✓ Es pot consumir dins dels bars i restaurants, amb servei a taula, al **40% d'aforament**.

CULTURA

✓ Fer ús de les biblioteques, sense superar el **30% de l'aforament**.

LLEURE I ESPORT

✓ Fer esport en **qualsevol franja horària**, excepte de 10 h a 12 h i de 19 h a 20 h (més grans de 70 anys).
✓ Passejar i fer esport **en família**.
✓ Fer-ho a una **distància de fins a 5 km de casa** i a la regió sanitària.

CULTE I DOL

✓ Anar a llocs de culte, al **50% de l'aforament**. Vetlles i enterraments, fins a **15 persones en espais tancats** i **25 persones a l'aire lliure**. El seguici o el comiat es restringeix a 25 persones, a banda de la persona que l'oficia.

PLATGES DE BARCELONA

De 6 h a 10 h
i de 20 h a 23 h

Franja d'esport i passeig per a persones d'entre 14 i 69 anys. Es permet fer esport en grups de fins a deu persones, tant a la sorra com a l'aigua. Les zones esportives a l'aire lliure continuen tancades.

De 10 h a 12 h
i de 19 h a 20 h

Franja de passeig per a persones de més de 70 anys que visquin a un radi d'un quilòmetre.

De 12 h a 19 h

Franja de passeig per a infants, acompanyats d'adults que visquin a un radi d'un quilòmetre. Les zones de jocs continuen tancades.

No es permet el bany recreatiu ni quedar-se a la sorra a prendre el sol.

FASE 3

La fase 3 correspondrà a una fase avançada prèvia a l'anomenada *nova normalitat* amb mesures més flexibles pel que fa a la **mobilitat**: es permetrà sortir lliurement de la regió sanitària per anar a una altra de limítrofa que també estigui en fase 3. També s'**ampliarà l'aforament** en **espais comercials**, així com en **bars i restaurants**. S'elaboraran protocols de **reincorporació presencial a les empreses** amb horaris escalonats i garanties de conciliació. I en **casaments** o **vetlles** augmentarà el nombre de persones que hi podran assistir.

PROPOSTA PER A L'1 DE JUNY

De cara a la setmana que ve, la Generalitat ha proposat que les regions de la Catalunya Central i Girona i les àrees de l'Alt Penedès i el Garraf passin a la fase 2. Lleida, en canvi, es mantindria a la 1, a causa d'un augment dels casos. Salut també ha proposat que les regions sanitàries de Barcelona ciutat, la Metropolitana sud i la Metropolitana nord –que es mantindrien totes a la fase 1– s'unifiquin en una de sola a partir del dilluns 1 de juny, fet que permetria la mobilitat entre les tres regions. Les dues propostes han estat aprovades aquesta setmana pel Procicat i enviades al Govern espanyol.

Focus **Desobediencia**

La Barceloneta, una vía ilegal de escape a la pandemia

Las playas barcelonesas han sido un foco de polémica por las imágenes de aglomeraciones, pero la realidad es mucho más matizada

Emma Pons Valls
BARCELONA

El sol es implacable y los casi 25 grados invitan indudablemente al baño, pero este todavía no está permitido. Tampoco tumbarse y tomar el sol. En la playa de la Barceloneta, aunque reabrió hace unos días, solo se puede practicar deporte o pasear. Todo el mundo tiene que estar en movimiento. Un primer vistazo a la arena constata que no es así: personas solas, parejas o grupos, sobre todo de jóvenes, la ocupan de forma indiscreta. Las casuísticas son variadas y nadie se sitúa completamente al margen de la ley, sino más bien en un punto intermedio entre la confusión sobre las normas vigentes y el convencimiento de que esta acción individual no tiene perjuicios colectivos.

Lorena acude cada día desde que la playa reabrió y asegura que lo hace por “bienestar mental”. Venir la ayuda a superar “un confinamiento muy duro”, explica sentada en la arena. Viste un bañador de natación, que reconoce que se pone para pasar más desapercibida, ya que se baña de forma puramente recreativa. Sabe que no está permitido, pero considera que no corre riesgos: “Ya pasó el periodo más álgido de contagio”, aduce Lorena. Alguna

vez, sentada en la arena, la ha interpelado la Policía, pero, a pesar de que sonríe un poco avergonzada cuando lo explica, tampoco lo considera un problema.

Grupos de gente muy joven, apenas mayores de edad, son los que llaman más la atención. Sentadas en la arena, manteniendo la distancia de seguridad, están cuatro chicas que rondan la veintena. Rápidamente explican que son waterpolistas. Se quejan de que los últimos días, especialmente el fin de semana, la playa estaba llena de gente que no practicaba deporte. “Hay tanta gente saltándose las normas que al final nos perjudica a nosotras”. La policía les ha llamado la atención por llevar una pelota, pero la utilizan para practicar los pases, no para jugar, aseveran.

A unos metros se encuentran Paula y Pablo, que han intentado meterse en el agua por primera vez, sin éxito porque hay medusas. A menudo corren por el paseo marítimo y aseguran que hoy hay menos gente, seguramente porque, fruto de la desescalada, cada vez hay más actividades permitidas y la playa deja de ser la única vía de escape a la pandemia. Creen que la prohibición de bañarse es más disuasoria que nada, para evitar aglomeraciones. Quizás por eso la han intentado franquear sin atisbos de culpabilidad.

Los infractores se sitúan entre la confusión de las normas y la idea de que no perjudican a nadie

Deportistas lamentan que la gente acuda a tomar el sol porque no pueden entrenar bien

Las playas de Barcelona y el paseo marítimo se han llenado de personas paseando y haciendo deporte, pero también de gente que aprovecha para bañarse o tomar el sol.

LA RELAJACIÓN LLEGA A LOS BARRIOS

Unos jóvenes juegan a baloncesto en las pistas del parque de la Espanya Industrial –entre Sants y Hostafrancs–, cada vez más concurrido a medida que avanza el desconfinamiento. Mascarillas y distancia de seguridad brillan por su ausencia.

Tres fases para que la vacuna se haga realidad

Los ensayos clínicos son necesarios para asegurar que el remedio no sea peor que la enfermedad. Tres de ellos experimentan con personas en la actualidad

Alberto Sicilia
MADRID

La carrera espacial de nuestra época será el desarrollo de una vacuna frente al coronavirus. Todavía no sabemos ni siquiera si el objetivo es posible. Hace más de 30 años que conocemos el virus que causa el sida y no hemos conseguido obtener una vacuna. Y, suponiendo que la desarrollemos, ¿cuánto tiempo tardaremos en hacerlo? La vacuna más rápida jamás desarrollada fue la de las paperas, y se necesitaron cuatro años. Y, aunque consigamos desarrollarla, ¿por cuánto tiempo será efec-

tiva tras ponérsela? ¿Para toda la vida? ¿O nos durará sólo unos meses? Y, por cierto, nunca hemos conseguido desarrollar una vacuna frente a un coronavirus humano. Ni siquiera para el virus del SARS ni el virus del MERS, que tienen una tasa de letalidad mucho más alta que el virus de la Covid.

Más de 100 vacunas *candidatas* están ahora en desarrollo frente al nuevo coronavirus. Las aproximaciones son múltiples:

a) Virus inactivados. Metemos el virus entero, pero antes ha sido desactivado. (Por ejemplo, con calor o radiación). Así funciona la vacuna frente a la polio.

b) Virus atenuados. Metemos el virus entero y activo, pero antes lo hemos modificado para que no sea tan peligroso como el original. (Por ejemplo, haciéndolo crecer en células no humanas). Así funcionan, por ejemplo, las vacunas frente a la fiebre amarilla o el sarampión.

c) Subunidades de proteínas. En vez de meterlo *entero*, metemos solo el ARN del virus, que expresa las proteínas que existen en la superficie del mismo. Un ejemplo sería si metiésemos el ARN de la proteína de la *punta* en la corona del coronavirus.

Pero, antes de saber si alguna de estas aproximaciones es efectiva, deben pasar por varias fases de ensayos clínicos.

✓ ¿Por qué son tan importantes los ensayos clínicos?

Porque tenemos que asegurarnos de que la vacuna no causa más problemas que la enfermedad original. Un pequeño error en una vacuna que va a ser administrada a cientos de millones de personas puede causar miles de muertos.

✓ ¿Cuáles son las fases de ensayos clínicos que deben pasar las nuevas vacunas?

Fase preliminar. Primero los científicos tienen que pensar en un mecanismo para su vacuna. ¿Virus desactivado? ¿Virus atenuado? ¿Fragmento de proteínas? Antes de empezar los ensayos clínicos con humanos, los investigadores prueban la vacuna *in vitro* –con células aisladas en el laboratorio– y *in vivo* –con animales.

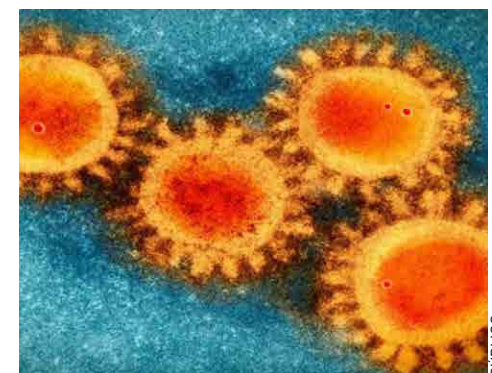
Fase I. La gran diferencia entre los ensayos clínicos de nuevas vacunas frente a los ensayos clínicos de nuevos medicamentos es que en el caso de las vacunas solo participan individuos *sanos*. En la primera fase se utilizan unas pocas decenas de personas, divididas en unos grupos a los que se les administra la vacuna y otros a los que se les pone un placebo –los llamados *grupos de control*–. Diferentes grupos

reciben diferentes dosis de vacuna. El objetivo principal de la primera fase consiste en evaluar la seguridad de la vacuna, determinar las dosis e identificar los posibles efectos secundarios.

Fase II. Ahora se prueba la vacuna en cientos de personas. El objetivo de esta fase es testar la efectividad de la vacuna: comprobar que los anticuerpos y otros elementos del sistema inmunitario son capaces de frenar una futura infección. Ahora mismo existen tres vacunas frente al nuevo coronavirus en la Fase II: la vacuna de China, la vacuna de una farmacéutica estadounidense llamada Moderna y la vacuna de la Universidad de Oxford.

Fase III. Decenas de miles de personas participan en esta última fase, cuyo objetivo es confirmar la efectividad de la vacuna y asegurarse de que esta no genera ningún problema.

Una vez se pasa la Fase III, la vacuna puede alcanzar las licencias correspondientes de las autoridades correspondientes. En EE. UU., la Food and Drugs Administration es la que aprueba la vacuna (FDA). En la Unión Europea es la Agencia Europea del Medicamento (EMA).

Una imagen del coronavirus.

Beca RED-Acer 2020-2021

**Financiamos la
Revista Escolar Digital
de tu centro educativo**

**Envía la candidatura
hasta el 23 de junio**
junior-report@blueglobe.media

Consulta
las bases

acer
for education

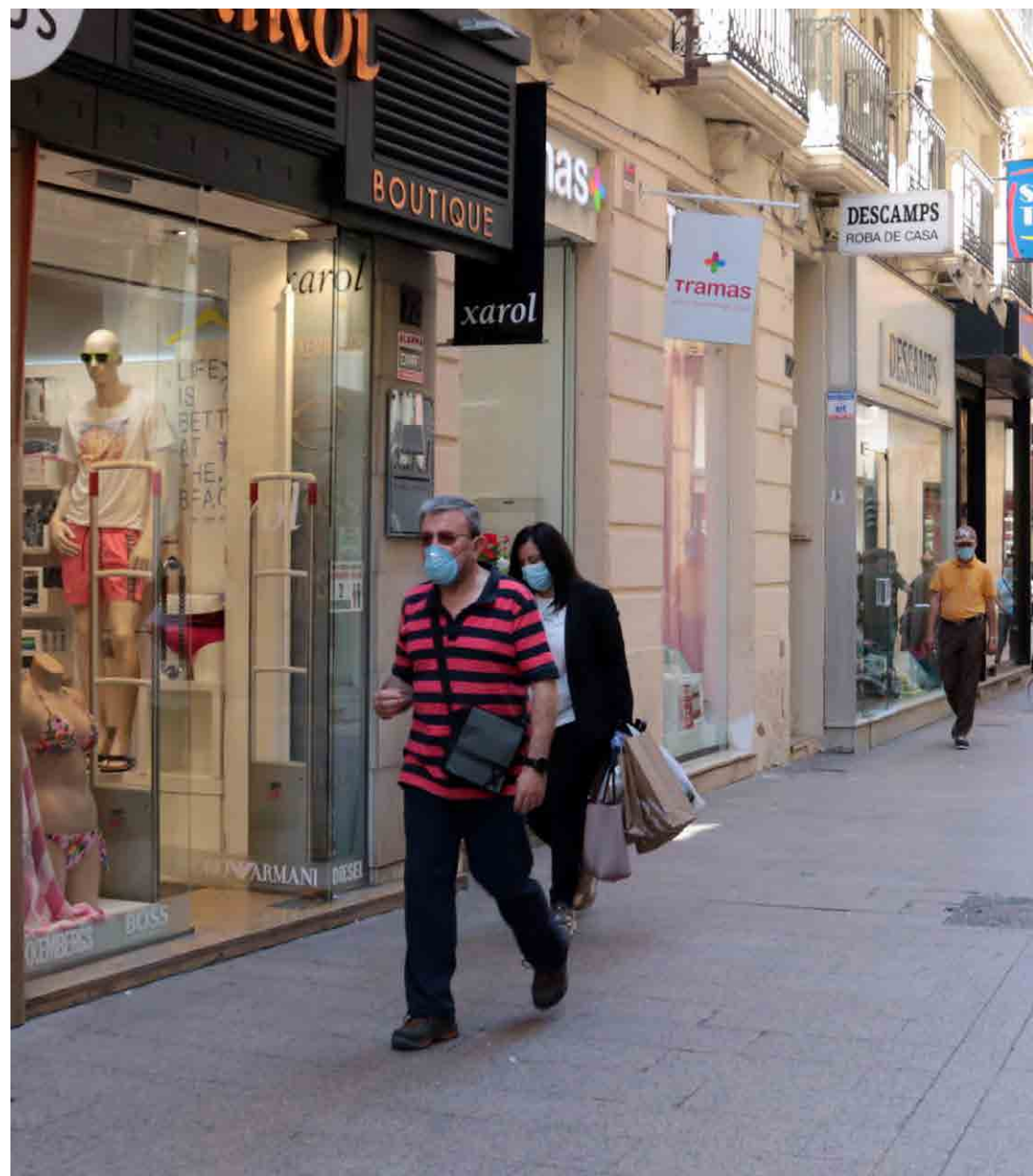
“Sense una vacuna, la clau és tenir controlats els nous casos”

Parlem amb dos dels investigadors de la UPC i l'Institut de Recerca Germans Trias i Pujol que han elaborat un model matemàtic per fer seguiment de l'epidèmia de la Covid-19, preveure'n l'evolució i detectar-ne rebrots

Marc Font
BARCELONA

Mai com fins ara una epidèmia havia tingut un impacte global tan enorme en un període tan curt de temps. La Covid-19 ha provocat centenars de milers de morts –més de 350.000 arreu del planeta, segons les xifres oficials– i ha desencadenat una paràlisi de l'economia inèdita en, com a mínim, les darreres set dècades. Paral·lelament, la tecnologia actual i l'allau de dades existents han permès seguir-la gairebé al minut país a país, regió a regió, ciutat a ciutat, per detectar ràpidament on es disparaven els contagis –i podien generar una imminent saturació del sistema sanitari de torn– i preveure quina evolució podia tenir.

Entre altres coses, l'emergència sanitària ha posat a primera línia els científics encarregats de dissenyar i interpretar els models predictius sobre l'epidèmia. Conceptes com la taxa de contagis, coneguda com a R_0 , o l'índex de creixement potencial de la malaltia, resumit a través de les sigles EPG i que conjuga la velocitat de propagació amb el nombre de persones infeccioses, s'han generalitzat i han arribat al gran públic. A mesura que han passat les setmanes, gairebé tothom ha assumit la importància de tenir una R_0 per sota d'1, és a dir, que, de mitjana, cada persona infectada en contagii menys d'una; i que l'EPG d'un territori sigui baix per evitar possibles rebrots, sobretot en el moment

Botigues reobertes a l'Eix Comercial de Lleida, on hi ha hagut un repunt de casos.

en què es disposava a canviar de fase i a avançar en la desescalada.

Si ara sabem que totes les regions sanitàries de Catalunya es troben en un risc baix o moderat-baix de rebrot és gràcies al model elaborat per un equip d'investigadors del grup de recerca de Biologia Computacional i Sistemes Complexos (Biocom-SC) de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC) i del Centre de Medicina Comparativa i Bioimatge de Catalunya (CMCiB), integrat dins l'Institut de Recerca Germans Trias i Pujol (IGTP). Entrevistem per videotrucada dos dels seus membres: Clara Prats, física i membre del Biocom-SC, i Martí Català, integrant del CMCiB.

El grup ja tenia experiència en la creació de models de seguiment de malalties infeccioses (llegiu la peça complementària) i, segons comenta Prats, “quan va sorgir el tema de la Covid a la Xina, vam començar a seguir-lo amb els mètodes que ja havíem fet servir per a altres malalties”. El grau d'implicació va fer un salt endavant un parell de dies abans del decret d'estat d'alarma aprovat pel Govern espanyol,

El que marca el risc és el nivell de casos que el sistema sanitari és capaç de controlar i assumir

Martí Català: “Que pugin els números no té per què ser un rebrot. La clau és el control”

Clara Prats: “Des que hi ha més mobilitat, ha frenat la davallada de nous casos és normal”

La investigadora Clara Prats explica que, si bé la globalització ha fet que la pandèmia arribés abans, a la vegada ha permès una resposta científica global.

SALVADOR MIRET-ACN

Especialistes en malalties infeccioses

El Biocom-SC acumula dècades de treball amb models matemàtics aplicats a sistemes biològics. A poc a poc, el grup de recerca va començar a treballar amb malalties infeccioses, amb la malària com a primera experiència cap a l'any 2005. Clara Prats explica que tenen persones “molt vinculades a la cooperació al desenvolupament” i això ha facilitat que s'hagin dedicat a l'estudi de “malalties desateses que afecten població empobrida”, com la tuberculosi, la leishmaniosi, la malaltia de Chagas o la mateixa malària. Aquesta mirada cap al sud global també es percep quan Prats assenyala la preocupació per l'evolució de la pandèmia a països de l'Àfrica subsahariana, “que ni tan sols tenen la capacitat de reportar unes dades” creïbles de contagis o morts, perquè “no tenen sistemes sanitaris per fer front a l'epidèmia”. En paral·lel, també citen el Brasil com a cas molt preocupant, perquè fa molts dies que el volum de contagis creix.

quan el grup va signar un conveni de col·laboració amb la Comissió Europea, que el compromet “a un seguiment diari de la Covid a tots els països europeus”. Més tard, just després de Setmana Santa, va signar un segon conveni, en aquest cas amb l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS), per col·laborar en l'anàlisi de dades que fa el Departament de Salut, al qual està adscrita l'agència.

La importància de les dades

En dos mesos i mig, el model matemàtic de l'equip del Biocom-SC i el CMCiB-IGTP ha evolucionat “per adaptar-se a les necessitats”, detalla Martí Català. “Vam començar amb un model que descrivia l'evolució de l'epidèmia. Després vam ser capaços de fer prediccions a dos o tres dies vista. Ens van demanar si podíem fer prediccions a més llarg termini i vam adaptar el model. I ara que la predicció ja no és tan important, perquè el nombre de casos està disminuint arreu i predir-ne el nombre és relativament fàcil, ens hem dedicat més a buscar eines per avaluar el risc i poder comparar

quins territoris estan en situació millor i quins en pitjor”, exposa l'investigador.

Dilluns, el Departament de Salut va proposar que la setmana vinent Girona, la Catalunya Central, el Garrafi i l'Alt Penedès avansin fins a la fase 2, després de passar 15 dies a la 1. En canvi, la voluntat del Govern és que Lleida es mantingui a la 1, tot i que va entrar-hi en el mateix moment que aquestes regions sanitàries. La raó és que s'hi va detectar un augment de contagis. De fet, el model dissenyat per l'equip de Prats i Català, entre altres, ja assenyalava que a Lleida hi havia un risc “moderat-baix” de rebrot, mentre que a la resta de Catalunya era “baix”. L'anàlisi de dades, per tant, contribueix a la presa de decisions.

La investigadora de la UPC explica que “quan hi ha una pujada de casos una explicació és que hi hagi un rebrot, però també pot ser que hagin augmentat els tests o que hagi canviat el criteri i s'inclouin com a positius casos que abans no hi incloïes”. En aquest sentit, afegeix que “no és el mateix passar de dos a quatre casos que de 200 a 400. Si es passa de dos a quatre, si és una

cosa puntual, no és un rebrot, però si es passa de 200 a 400 en una zona concreta, sí que pot ser-ho”. A partir d'aquí, la feina dels investigadors implica veure els números i passar la informació on toca, sigui el Departament de Salut o la Comissió Europea.

“Que pugin els números no té per què significar que hi haurà un rebrot”, rebla Martí Català. La clau és tenir un control correcte, és a dir, que funcioni correctament la xarxa de vigilància epidemiològica. “Per exemple, si a les Terres de l'Ebre apareguessin mil casos, això faria disparar totes les alarmes, i a priori el risc seria alt. Però, tot i així, si els tens ben controlats, al cap de 14 dies no hi haurà nous casos. Per tant, el risc no té per què ser tan gran com els números puguin dir”, aclareix.

Tenir els nous casos controlats

Els models matemàtics també serveixen per analitzar les conseqüències de les mesures que es prenen i, per exemple, des que ha augmentat la mobilitat amb la reobertura de botigues i terrasses i la possibilitat de sortir a passejar o a fer esport, “el que es veu és que es frena la davallada de nous casos. Segueixen caient, però a un ritme menor, cosa que és normal i esperable”, comenta Clara Prats. Dit això, insisteix que la clau “és tenir les eines perquè això no es dispari”, és a dir, per poder seguir els nous casos i explorar-ne els contactes.

“Mentre no hi hagi una vacuna, el virus no desapareixerà i, per tant, la qüestió és si tenim els casos en un nivell que podem controlar o sortim d'aquest nivell de seguretat”, afegeix Prats. Remata l'explicació Martí Català, per qui més enllà del nivell que indiqui l'EPG –que mesura els possibles nous casos diagnosticables els pròxims 14 dies–, “el que marca el risc és el nivell de casos que el sistema sanitari és capaç de controlar i assumir. Per tant, a cada país aquest nivell serà diferent, en funció del seu sistema sanitari”.

La detecció precoç dels nous contagis és cabdal per garantir aquest control de la malaltia, i per això els investigadors advoquen per treballar amb dades al nivell més baix possible, que a Catalunya seria el de les àrees bàsiques de salut (ABS). “Com que és una malaltia que es transmet físicament, el tema de l'espai és molt rellevant. Per tant, és molt diferent si tens 100 casos repartits arreu de Catalunya que si els tens concentrats en una sola ABS”, explica Prats. És a dir, si els casos estan concentrats en un sol punt o en zones molt properes sí que poden indicar que hi ha un rebrot.

Un front comú mundial inèdit

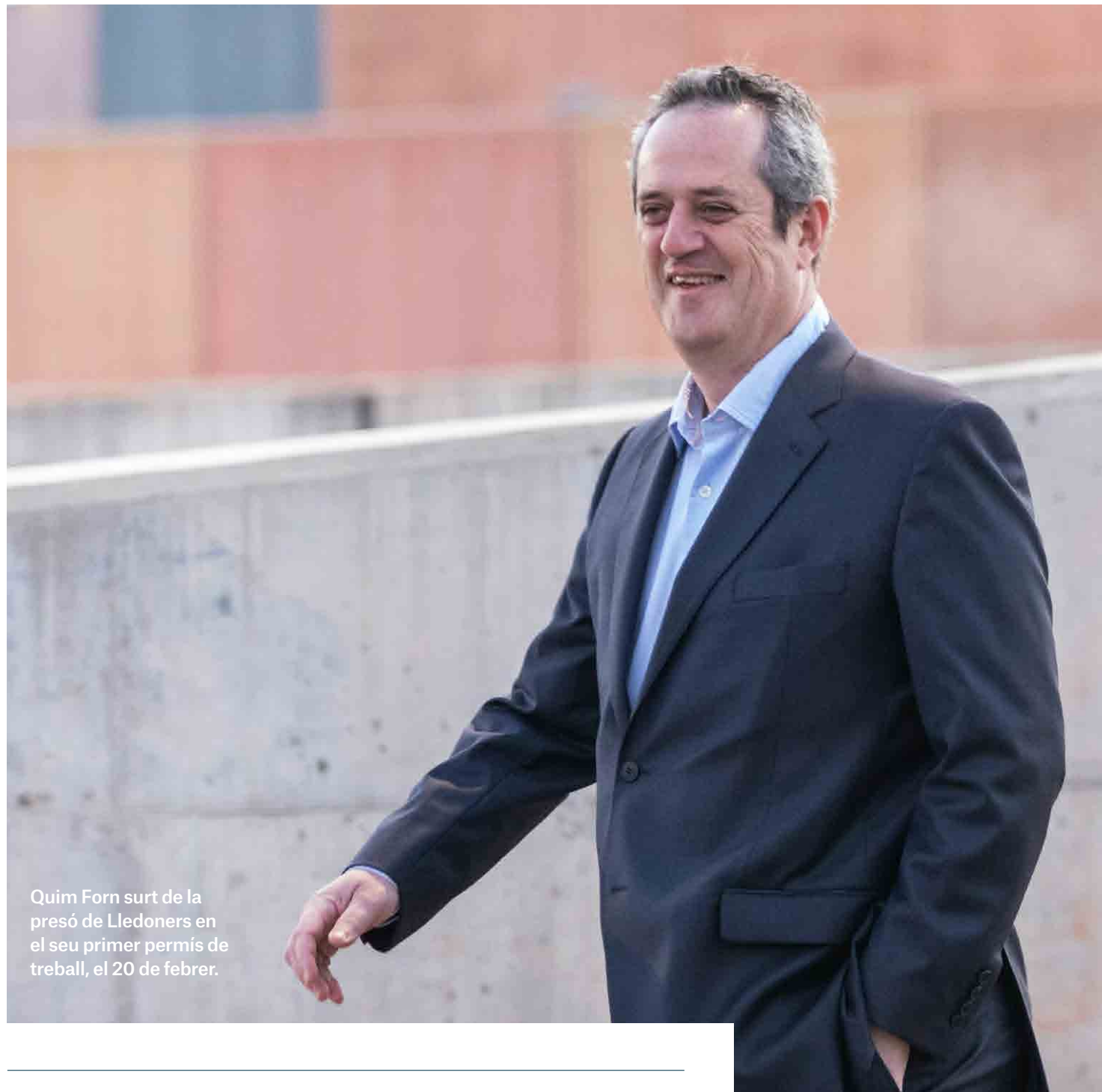
Fa unes setmanes, l'estudi de prevalença de la Covid-19 elaborat pel Govern espanyol va assenyalar que tot just el 6% dels catalans tenien anticossos de la malaltia, una dada que ens situa molt lluny del nivell que caldria per assolir l'anomenada immunitat de grup, que seria d'entre el 60% i el 75%. Dit d'una altra manera, arribarà abans la vacuna que la immunitat de grup. Per això, Martí Català posa l'accent en la necessitat de mantenir la “responsabilitat individual” i seguir les mesures de seguretat bàsiques, com la higiene de mans, la distància física o portar mascareta, per “intentar no ser contagiats i convertir-se en un vector de transmissió”, i evitar nous rebrots que puguin provocar hipotètics nous confinaments.

Com a reflexió final, Clara Prats subratlla que si bé és cert que la globalització “ha afavorit que arribés abans la pandèmia”, també té un revers positiu, que és que “et dona aquesta capacitat de resposta global”. “Crec que en el món científic mai s'havia treballat a la velocitat que s'està treballant ara. Tothom que s'ha pogut reinventar a favor de la Covid-19 ho ha fet i tothom està compartint informació. Aquest front comú no hauria estat possible sense la capacitat de penjar-ho tot a internet i de compartir coses gairebé simultàniament”, conclou.

ARXIU IGTP

Clara Prats, Martí Català i Pere Joan Cardona, de l'equip de la UPC i l'IGTP.

Entrevista **Quim Forn**

Quim Forn surt de la presó de Lledoners en el seu primer permís de treball, el 20 de febrer.

“La sentència no és un problema dels independentistes. Els pròxims seran uns altres”

Quim Forn

Exconseller d'Interior de la Generalitat i pres polític

Marià de Delàs
BARCELONA

Quim Forn, exconseller d'Interior, té ara 56 anys i compleix condemna a deu anys i mig de presó. Aviat haurà complert una quarta part de la pena que li va imposar el Tribunal Suprem per la seva implicació en la realització del referèndum de l'1 d'octubre del 2017. Persona de tarannà moderat, mesurada en les seves paraules, ha dedicat molts anys de la seva vida a l'activitat política i no dissimula en aquests moments la seva inquietud pel creixent nivell de crispació, en un moment en què tothom pateix d'una manera o d'altra els efectes d'una crisi sanitària i econòmica sense precedents: “És horrorós”. “Determinades declaracions, actituds, insults, crec que diuen molt poc del sistema i dels polítics en general”, argumenta. “Em sap greu perquè sempre he intentat buscar el diàleg i evitar la confrontació. Si en una situació com aquesta som incapaços de fer-ho, crec que cal una reflexió molt profunda”, explica. Es troba privat de llibertat al centre penitenciari de Lledoners, des d'on contesta les preguntes d'*El Quinze*. Des del 20 d'abril passat torna a sortir cada dia de la presó, de dilluns a divendres, per anar a treballar com a advocat especialitzat en Dret Públic a la seu de l'empresa Mediapro, gràcies a l'aplicació de l'article 100.2 del reglament penitenciari.

Personalment i a nivell familiar, què li suposa aquest règim penitenciari?

Surto de 8 a 20 hores. Són 12 hores que tinc específicament per anar a treballar. Aquests dies, com que no hi havia cap restaurant ni bar obert, he anat a dinar a casa. Quan estava en situació de 100.2 de normalitat, abans del confinament, podia anar a casa en algun moment a buscar o deixar roba, però no m'hi podia estar, perquè el permís és molt clar i és per anar a treballar. Prefereixo ser molt caut. Tinc la resolució favorable de la jutgessa de vigilància i crec que és important mantenir-se en els límits marcats.

Expliqui'm una mica com s'ha viscut el confinament dins de la presó?

A mi em va enganxar en un moment estrany, perquè feia dues setmanes que havia començat a sortir regularment a treballar i va ser el dia 13 de març, que era divendres. Ja vaig sospitar que seria l'últim dia que sortiria. Efectivament, el dia 14 es va decretar l'estat d'alarma i en aquell moment a tota la gent que estàvem en el nostre mòdul dins de la presó ens van prohibir les visites familiars, els vis a vis, i vam quedar confinats al mòdul. En el meu cas vaig estar cinc setmanes aïllat, fins que vaig poder tornar a sortir i em vaig incorporar a la meua feina.

Condemnat pel Tribunal Suprem a deu anys i mig de presó pel referèndum de l'1-0, Forn explica com està vivint el confinament a Lledoners i analitza la gestió dels governs estatal i autonòmic de la crisi sanitària del coronavirus

EUROPA PRESS

“No crec en l’indult ni que ens donin l’amnistia; per a això caldria un Govern espanyol compromès”

“Podem s’ha mullat pels presos, però no els veig amb força per imposar un canvi en el PSOE”

El desconfinament és complicat, perquè els dissabtes i els diumenges només tenim una hora de pati. A mi no m’afecta excessivament, perquè hi estic acostumat, i el règim que teníem els primers mesos a Estremera era similar. Hi ha gent a qui li costa més. És qüestió d’acostumar-s’hi, com ara tota la gent a casa seva. Nosaltres ens hem acostumat a una casa més petita, que és la cel·la.

Ara es parla menys dels presos polítics. Abans tenien més protagonisme. Com ho viuen això vostè i els seus companys?

Ho entenem, quan hi ha tants morts i una situació com la que estem vivint, quan hi ha tanta gent que està perdent la feina, és lògic que, des del punt de vista de l’interès social, passi al davant de qualsevol altra cosa. No volem fer nosa ni sortir amb coses que ara no toquen. Ho hem viscut com tota la ciutadania, amb un afegit, i és que portem molts mesos empresonats, i teníem unes expectatives amb el nou Govern, sobre si es podrien donar alguns canvis, en la línia del que va dir l’ONU o el que ha dit Amnistia Internacional o altres entitats internacionals. Es va dir que seria bo que els presos polítics poguessin passar el confinament a casa. Vam tenir aquesta expectativa. Malauradament això no ha sigut així. Era una possibilitat. A Catalunya han sortit més de 2.000 persones que han passat al tercer grau i han pogut fer el confinament a casa seva. Nosaltres pensem que hauríem pogut estar entre aquestes 2.000 persones. No ha estat possible. Hem de continuar, no ens podem enfonsar per això. Hi ha moltes decepcions i ja no ens ve d’una. Continuem lluitant.

Quines perspectives creu que té de sortir realment de la presó?

A partir del dia 16 de juny podré demanar permisos. Tres dies de cada mes podré anar a dormir a casa, cosa que encara no he pogut fer. És una diferència substancial important. Un cop consolidada aquesta situació, i tenint en compte que ja porto des del 20 de febrer amb el 100.2, crec que tindrà la porta oberta per sol·licitar el tercer grau, que és molt més flexible.

Confiança en un indult?

No en tinc. No crec en l’indult ni que ens donin l’amnistia, perquè per a això caldria un Govern compromès, fort, que no tingués por del que diguin determinats sectors. Sincerament, no veig aquest Govern amb aquesta capacitat. Crec que l’única via que tenim nosaltres és la de l’aplicació amb criteri objectiu de la llei penitenciària, i ja em conformaria si poguéssim continuar simplement a través de la llei. L’indult, com hem dit sempre, l’acceptarem si algú el demana per nosaltres, però no el demanarem. No demanarem perdó pel que hem fet de cap manera. Érem conscients del que fèiem. Parlo per mi, però crec que també per la resta de companys.

Entre les moltes incerteses que hi ha ara es troben les del Govern espanyol. Han aparegut fissures entre els dos socis de l’Executiu, PSOE i UP. Els socialistes han pactat amb Cs. De quina manera creu que això pot influir en la seva situació?

Agraeixo la visita que vam tenir de Pablo Iglesias a la presó, com la d’altres persones significades de Podem, com Jaume Asens. És veritat que s’han mullat clarament. Podem és l’únic partit que ho ha fet a favor de la llibertat dels presos i fins i tot del referèndum. Això ho agraeixo, però discrepo del seu optimisme. No veig capacitat ni prou força en Podem per imposar un canvi de línia en el PSOE. M’encantaria equivocar-me, com pot comprendre. Una possibilitat que s’ha plantejat, i per part de Podem crec que hi serien favorables, és una reforma del Codi Penal. Això és problemàtic, perquè de vegades obres el meló d’una reforma i en pots sortir encara pitjor. Són diferents possibilitats: indult, amnistia, reforma del Codi Penal. Jo m’inclino pel que ja existeix, el que objectivament es pot aplicar a favor dels presos, que és la llei penitenciària.

Es parla de la necessitat de reconstruir i d’obrir camí cap a una nova normalitat. Què en pensa sobre d’expressió?

És un terme que no m’agrada, però intentaré ser positiu. Si la gent reflexiona sobre el món en què vivim i les coses que no acaben de funcionar, i a partir d’aquí som capaços de rectificar, haurà servit per a alguna cosa. Estem parlant de molts milers de morts. És una cosa que afecta tot el món i encara li queda recorregut. Això no s’ha acabat. Hi ha una cosa que sempre em va obsessionar després de la crisi del 2008, i és que quan ja es començava a veure, cap al 2013-2014, el final del túnel de sortida, quan ja sabíem els efectes de la bombolla immobiliària, recordo una trobada amb una persona d’un fons d’inversió conegut, Blackstone, que ens deia que l’empresa els havia donat 8.000 milions d’euros per comprar immobles, perquè deia que era

una inversió segura, de rendiments superiors al 5%. El mort encara estava calent i ja estàvem parlant una altra vegada dels mateixos errors comesos feia quatre dies.

Creu possible la recuperació d’un ritme de vida similar al que teníem al febrer?

El que ens ve a sobre em fa patir. Passada la crisi sanitària vindrà la veritable crisi social, la crisi econòmica, l’atur. Això no es resoldrà en quatre dies. S’estan fent moltes promeses d’aportacions de l’Estat i els recursos són molt limitats. Pensar que l’Estat ho solucionarà tot és massa optimista. Crec que hi ha un excés d’optimisme quan es parla, per exemple, sobre els bars o les botigues que han pogut obrir. Això és una part molt petita de l’economia. Que la maquinària comenci a funcionar com cal costarà molt. És una crisi que no resoldrem en quatre o sis mesos.

Què li sembla la política sanitària que s’ha posat en pràctica per fer front a la pandèmia del coronavirus?

“Al PSC se li ha acabat per molts anys la possibilitat de parlar de federalisme”

“Mai m’he cregut el federalisme; ni ells l’Estat de les autonomies”

L’esforç que ha fet el sector sanitari ha estat enorme. És gent que ha demostrat que, quan s’hi havia de ser, hi ha sigut, posant en risc les seves pròpies vides. Mai hi haurà prou reconeixement de l’esforç que s’ha fet. De la mateixa manera que es podria dir dels mestres. Són dos sectors que han perdut prestigi social i és essencial que el recuperin. Són dues potes de la societat que no podem menystenir.

Però la xifra de morts espanta. S’ha donat la resposta que calia?

Sí, és com sempre. A mi em va passar amb els atemptats del 17 d’agost, quan em deien que havia estat un èxit. Jo deia que no es podia considerar un èxit quan hi havia hagut 17 morts. És veritat que des del punt de vista de la reacció policial es va actuar molt bé. Ara passa una mica el mateix. Estem parlant a Catalunya de més d’onze mil morts. El mateix Govern ha reconegut errors, i s’ha parlat de manera molt clara de les residències; per tant, no es pot estar content de tot el que s’ha fet. Cal l’autocrítica, la que permet evolucionar, rectificar.

Què en pensa, de l’estat d’alarma?

Jo he estat crític. Ningú ha demostrat que amb la centralització de les competències s’hagi funcionat més bé. És més, els països més descentralitzats i els més petits han sigut capaços de gestionar millor aquesta crisi. En el cas d’Alemanya, Angela Merkel no pren cap decisió abans d’haver-la parlat amb els *länder*. Aquí cada dissabte s’anunciaven, abans de la reunió amb els presidents de les comunitats autònomes, les decisions que havia de tirar endavant el Govern de l’Estat. I això ho decideix un

Exteriors de la presó de Lledoners, on Forn compleix la seva codemna.

Entrevista Quim Forn

partit que, teòricament, parla de federalisme. Si una vegada que poden aplicar criteris federals, de descentralització, fan aquesta política, crec que acaben posant molt en dubte els seus discursos. Al PSC se li ha acabat per molts anys la possibilitat de parlar de federalisme.

Com creu que cal interpretar aquesta voluntat de recentralitzar?

Ho porten a l'ADN, així de clar. Mai m'he cregut el federalisme, i veig que no s'han cregut mai l'Estat de les Autonomies, perquè tenen una configuració territorial de l'Estat, amb 17 representants, i així que poden, quan hi ha una crisi important, la fan servir per intentar una recentralització. Ho va fer la UCD, el PSOE, i el PP faria desaparèixer el títol vuitè de la Constitució.

Com valora la relació entre Administracions, la de l'actual Govern de la Generalitat i la del Govern del PSOE i UP?

No passa pel seu millor moment. S'ha generat molta desconfiança. Crec que el Govern de l'Estat ha perdut una gran ocasió, perquè podien haver tingut la complicitat absoluta del Govern de la Generalitat. Hi ha hagut una incapacitat de dialogar, d'apropar-se i de buscar consensos. En una situació de crisi, l'últim que demana la gent és que hi hagi baralles institucionals. Això no beneficia a ningú, i no dono la culpa només a una part.

Se sap molt poc sobre el comportament del virus. Sabem que el confinament ha donat resultats, però gairebé res sobre el grau d'immunització. Els sanitaris s'han jugat la vida per salvar la d'altres. Si hi ha un rebrot, pensa que se'ls pot demanar de nou aquest nivell de sacrifici?

S'ha d'escoltar molt al sector sanitari, perquè, a part de la gent de la Covid-19, el

país continua vivint, segueix havent-hi malalts de càncer, operacions de cor o del fetge o el que sigui. Si li demanes aquest esforç, que evidentment el faran, i hi afegeixes que a més hi haurà un rebrot cap al mes d'octubre o novembre, que són els mesos que els científics assenyalen com a probables perquè pugui passar, doncs tornarem a tenir un problema d'unes dimensions enormes. Parlo del tema sanitari, però també d'una economia, que estarà encara lluny de sortir de la crisi, amb unes conseqüències per al món laboral enormes, i socialment d'una duresa també molt gran.

Quant a la crispació política, a Catalunya no s'ha arribat als nivells de Madrid, però entre els dos socis de Govern també es posen travetes. Quina impressió en té?

A mi no m'agraden i ho he expressat així. És un error. No és una competició, això. La gent el que espera és que el Govern li solucioni els problemes, qualsevol govern. Entenc les discrepàncies, però no considero la gent d'Esquerra Republicana com a enemics a batre. No és la meva manera d'entendre la política. Crec que ens hem de calmar. Segur que hi ha canals en els quals es pot discutir. No cal que ho ventilem tot públicament, perquè això és horrorós.

Tindrem eleccions a curt termini?

Jo sé el que ha dit el president Torra. Tinc la impressió que aquest any, ni que sigui cap al final, hi podria haver eleccions.

El món del sobiranisme polític ha passat de l'unilateralisme i de l'independentisme radical a demanar descentralització i permís al Govern espanyol per fer qualsevol cosa. La desobediència al carrer ara només la practica l'extrema dreta, no? A què és deu aquest canvi?

Als efectes de la repressió de l'Estat, de les amenaces. De vegades ens acostumem a les coses, que pel fet de ser sabudes no vol dir que siguin menys greus. Han caigut penes de 9 a 13 anys de presó, per un delictes de sedició, però és que en paral·lel a això el jutjat número 13 té prop de 40 persones encausades, tenim un Tribunal de Comptes que està fent unes reclamacions econòmiques desorbitades. Jo crec, però, que la gent, el gruix de la gent, la que es va mobilitzar l'1-O i possiblement molta gent que no es va mobilitzar aquell dia, creu que s'hauria d'arribar a un referèndum. Hi hauria una gran majoria social que no ha desistit de cap de les maneres que es pugui celebrar un referèndum i que Catalunya pugui decidir el seu futur. Crec que això està prou intacte, malgrat les desavinences, malgrat algunes coses que no acaben de funcionar o que no hem fet prou bé, totes les enquestes diuen que es manté una gran majoria independentista. Jo, personalment, he patit presó, l'estic patint encara. No he renunciat a la via unilateral. No podem renunciar a cap via que sigui pacífica i democràtica. Cap ni una. Seria un contrasentit. Si l'Estat no vol seure a parlar, nosaltres haurem de fer alguna cosa. No vull dir que sigui demà.

Quin futur creu que té la taula de diàleg?

Crec que en té poc. M'agradaria equivocar-me. Dins del meu partit he dit moltes vegades que calia aprofitar l'ocasió. Que és molt difícil? Sí. Que hauríem de poder parlar de tot? Sí. Però s'hi havia d'anar. Som la gent del diàleg. La bandera del diàleg l'hem enarborat sempre nosaltres. S'ha de seure, i el sol fet de fer-ho de vegades ja et crea un ambient millor. També és veritat que no hi ha ajudat la situació que hem viscut ara. No per la crisi, sinó per les actituds que ha adoptat el Govern de l'Estat. Tenien una gran ocasió i crec que l'han desaprofitat.

“No he renunciat a la via unilateral. No podem renunciar a cap via pacífica i democràtica”

“Ara sabem que l'Estat prioritza la unitat d'Espanya a les llibertats més fonamentals”

“El que és sorprenent és que els sectors més progressistes de l'Estat no ho hagin vist”

Però la mobilització del sobiranisme polític i de l'independentisme han desaparegut. És possible pensar en mobilitzacions com les dels anys 2012 o 2013? O esdeveniments com l'1 d'octubre o el 3 d'octubre? No hem entrat en un període diferent?

Crec que tindriem una sorpresa, perquè tenim el termòmetre mal posat. La gent hi és. La determinació de la gent no ha canviat i això es veu a qualsevol enquesta, que el sentiment de l'independentisme i el sobiranisme de la gent és exactament el mateix. ¿Si això es pot traslladar a una màxima mobilització com la que vam viure? Crec que no és descartable i que hem de buscar altres fórmules. No tenim perquè repetir cada vegada la manifestació de l'11 de Setembre. Després de la sentència hem vist coses que han estat diferents. Les marxades per la llibertat van ser una cosa impressionant. El que va passar a l'aeroport de Barcelona, també. Hi ha una gran determinació de la gent. Ja es veurà. Hi ha gent que pronostica una tardor molt calenta. Parlen de les qüestions socials, però també de la qüestió nacional. El que ens exigeix la gent és més claredat. Crec que la gent ja ha entès que això no ho aconseguirem d'un dia per l'altre. S'ha fet un pas importantíssim, que no s'havia fet històricament. Hem arribat més lluny que mai, som més gent que mai. Això s'ha de posar en valor. Som un 47% o un 48% de la població? Doncs a veure quin és el proper pas. La gent vol saber això, però jo no la veig dient que s'ha fracassat i que se'n torna cap a casa.

La Covid-19 no obliga a repensar tot això?

Al final, el que compta de veritat són les urnes. Què anirà a votar la gent? Què està disposada a fer i quin sacrifici farà? Perquè això no ens caurà del cel. Ara sabem que l'Estat prioritza la unitat d'Espanya fins i tot davant les llibertats més fonamentals. Fins i tot posa en dubte determinats aspectes més bàsics d'una democràcia. Ho sabem. Ho hem vist. El paper que ha fet el poder judicial, el que està fent el Tribunal Constitucional... Sabem que no tenen cap límit per carregar-se drets elementals. La sentència nostra no és un problema dels independentistes. Hauria de preocupar a qualsevol democrata. A una persona que es manifesti contra l'Estat per qualsevol tema li poden aplicar perfectament aquesta sentència i acusar-la de sedició. Han fet una creació del que és la sedició i l'han estirat com un xiclet, perquè encaixés en el que suposadament havíem fet nosaltres. L'aplicaran sempre que els convingui, i per això és tan perillós. Algun partit ho ha vist, però el que és sorprenent és que els sectors més demòcrates o progressistes de l'Estat no ho hagin vist. No és un problema dels independentistes, i això sí que és un clam que volem fer. Com és que no hi ha reaccions? Com és que la gent no ho veu? Els pròxims seran uns altres.

L. M.

Cal pensar en la construcció d'una nova economia

Marià de Delàs

Periodista

La Covid-19 ens ha canviat la vida, pels efectes del maleït virus sobre la salut i l'economia, però també per la quantitat de preguntes sense resposta que deixa plantejades. Hi ha investigadors que treballen sense descans per trobar remeis contra la malaltia, però ells mateixos reconeixen un alt grau de desconeixement sobre el comportament del virus, la immunització possible i la probabilitat dels rebrots. El desig de retorn a la vida d'abans es respira a l'ambient, però el que predomina és la incertesa i la por.

El *bitxo* és imprevisible. Només a Catalunya s'ha endut la vida de més

de 12.000 persones. Més de 65.000 han donat positiu en proves de detecció i s'estima que només el 6% de la població ha generat anticossos. Entre aquestes persones gairebé la meitat no han quedat immunitzades. Dades inquietants. Generen encara més dubtes sobre els contagis del futur.

El confinament ha donat resultats i els professionals de la salut han aconseguit salvar moltes vides, posant en risc la seva pròpia, però tot plegat ha estat objecte d'exaltada polèmica.

A banda de qui explota l'angoixa de la gent per exhibir demofòbia, el debat polític segueix pautes imprevisibles.

Són moltes les veus que han reconegut que la pandèmia ha demostrat la fragilitat i la degradació del sistema econòmic vigent. Algunes d'aquestes mateixes veus, però, fomenten la il·lusió que després d'aquesta crisi sense precedents podrem seguir produint, destruint i consumint com sempre.

Aquesta és l'aspiració dels inversors, és clar, però el que crida l'atenció és la incoherència de gent progres-

sista, que diu una cosa i la contrària sense tallar-se. Parlen de la *nova normalitat*, de *reconstrucció* del model de creixement malmès per la pandèmia, sense posar en qüestió el profit que uns pocs treuen de crèdits, assegurances, energia, habitatge, telecomunicacions, transport, serveis bàsics, construcció d'infraestructures, indústria militar, farmacèutica... Cal pensar en la construcció d'una nova economia que no estigui al servei del creixement sense límits. L'anhel d'un estat de coses en el qual l'habitatge, els serveis, l'alimentació, la salut i l'educació estiguin garantits no pot quedar subordinat al desig de les elits d'incrementar les seves fortunes indefinidament.

La promesa de derogació de la reforma laboral del PP és una gran cosa. Esperem que es compleixi, així com el lliurament d'una renda mínima a la gent que més ho necessita. La moratòria en el pagament de lloguers i rebuts d'aigua i llum serveix si més no per derivar problemes per a més endavant; les línies de crèdit per a autònoms i petits empresaris potser ajudaran a alguns a no caure en el pou de la pobresa. Cal esperar també que la gent que conserva de moment el seu lloc de treball gràcies als ERTO no sigui acomiadada amb un ERO posterior.

També es parla de revisar la fiscalitat, del suport a l'ensenyament públic, de la necessitat de millora del sistema sanitari i els serveis socials, amb especial atenció a les persones grans, i d'incrementar les inversions de l'Estat en R+D+I. Tot imprescindible, però no podem deixar de tenir present que això exigeix racionalitat, que no l'aporten els mercats; que surem sobre un model de consum insostenible i que hem entrat en un temps en el qual ens juguem l'habitabilitat de l'espai que compartim amb la resta d'éssers vius.

S'equivocava qui, des de la *nova política*, deia que PP i PSOE eren la mateixa cosa i que formaven part de la mateixa casta privilegiada. La seva raó d'existir era i és diferent. Esgarrifa imaginar el que farien els amics del coronel Pérez de los Cobos si ara tinguessin a les seves mans el Govern de l'Estat, però equiparar les mesures preses

"S'equivocava qui deia que PP i PSOE eren la mateixa cosa. Esgarrifa imaginar el que farien els amics del coronel Pérez de los Cobos si ara tinguessin a les seves mans el Govern de l'Estat"

pel Govern PSOE-UP amb l'existència d'un *escut social* és, per dir-ho suau, una gosadia. Cada cop hi ha més persones en estat d'extrema necessitat i hi ha dubtes raonables sobre qui atindrà el creixent nombre d'usuaris dels menjadors socials. Les orientacions polítiques d'hipotètics hereus del 15-M, d'altra banda, criden més l'atenció quan prenen el suport d'una força neoliberal, com és Ciutadans. El *trifachito* no governa, però la lluita contra la pandèmia es lliura d'acord amb moltes de les exigències del nacionalisme espanyol conservador. Cap raó objectiva es va donar per desestimar des de l'inici les advertències dels científics. Cap ni una tampoc per a la recentralització de l'Estat si no és la por als ultres i al poder econòmic.

Els defensors de les polítiques del Govern espanyol no es cansen de demanar a les diferents forces que subordinin les seves diferències als interessos de tothom, però quan es tracta de pactar, en cas de dubte, si poden, trien els partidaris de la decadent concepció radial de l'Estat. No proposen res per caminar cap a un altre model, social, republicà, ni sobre la defensa d'una Europa desmercantilitzada i humana. Ni una pista tampoc sobre la pretensió d'avançar cap a un altre model de producció, ni sobre una remota intenció de posar sota titularitat pública empreses que mai haurien d'haver format part del sector privat. L'articulació de polítiques d'igualtat efectives ha de descartar el camí conegut, sense sortida, i traçar un horitzó de ruptura, amb capacitat d'engrescar.

El dibuix de l'Eneko

Revista de premsa

Metáforas

La derogación de la reforma laboral y el fútbol cuántico

Àngel Ferrero

¿Qué decía el acuerdo exactamente? ¿Se derogará del todo o en parte? ¿O no se derogará? ¿Fue una “jugada maestra” o un “fiasco”? Esto es lo que se ha dicho en los medios de comunicación

Las metáforas deportivas son uno de los recursos más socorridos de los periodistas políticos. Cada país con su idiosincrasia, que es tanto como decir el deporte más popular. Que por estos pagos es el fútbol. Lo que nunca habíamos visto es elevarlo a una variante cuántica. Lo hizo Pedro Vallín, de *La Vanguardia*, al comentar el acuerdo entre el PSOE, Unidas Podemos y EH Bildu para derogar la reforma laboral a cambio del apoyo de estos últimos a la prórroga del estado de alarma, el interludio parlamentario que nos distrajo por algunos momentos de la pandemia de la Covid-19 la semana pasada. “Gol de Bildu en cinco porterías: PNV, ERC, Compromís, Ciudadanos y la CUP”, escribía Vallín en su cuenta de Twitter, y añadía: “De quitarse el sombrero”. No duró mucho el gol simultáneo en cinco porterías, aunque quizá se mantenga en otros mundos posibles, pero

eso es materia de estudio de la lógica modal y no de una modesta columna de prensa. “Muy contento de que Bildu haya derogado la reforma laboral durante tres horas, mucho más de lo que duró la república catalana”, bromeaba otro usuario de Twitter. En nuestro ecosistema mediático todo parece ir muy rápido –¿se acuerdan de qué era noticia hace un mes?–, de la misma manera que en el Gobierno de “geometría variable” todo parece ser más inestable. Lo ocurrido “tiene su importancia, pero mucho más por lo que revela que por el tema en sí”, señalaba desde *El Confidencial* Esteban Hernández. “Puesto que no se iba a cumplir y todos lo sabían, solo cabe concluir que la finalidad del acuerdo era realizar un gesto político cargado con alguna intención”, escribe. ¿Cuál? “Aquí cada uno está jugando su juego: Bildu y PNV tratan de ganar posiciones de cara a las elecciones vascas, Iglesias intenta señalarse como la parte progresista del Gobierno, Ciudadanos da un giro para recuperar influencia, la oposición dura del PP tiene un solo objetivo, sacar al PSOE de Moncloa, y Vox da un paso más allá y se refugia en la calle”, aventuraba el jefe de opinión de *El Confidencial*. La culpa del embrollo fue de la portavoz del Grupo Socialista en el Congreso, Adriana Lastra, según *Voz Populi*, que también afirmaba, citando fuentes internas del partido, que “el PSOE atribuye a Unidas Podemos esta maniobra, que se ha fraguado a espaldas de los partidos que sostuvieron al Gobierno en la quinta prórroga del estado de alarma”. Un día después *El País* concluía que, paradójicamente, era la ministra de Economía, Nadia Calviño, quien “sale reforzada por el fiasco del pacto con Bildu”: “La vicepresidenta recupera la iniciativa en el Ejecutivo al reforzar la rectificación de la pactada *derogación íntegra* de la reforma laboral del PP con la izquierda *abertzale*”.

EL HOMENAJE DEL ‘NEW YORK TIMES’

Con EE. UU. acercándose a la cifra de 100.000 muertos por Covid-19, el equipo editorial de *The New York Times* quiso rendir el pasado domingo un homenaje a los fallecidos. Después de debatir la mejor forma de llevarlo a cabo, finalmente decidieron imprimir en portada un listado solemne con los nombres y las edades de las personas que han perdido la vida por la pandemia. El austero diseño, sin ninguna fotografía o imagen que acompañe a la lista, remite al de los periódicos de finales de siglo XIX, según explicó el diario en un artículo.

David Bollero se mostraba más duro en *Público*, y en un artículo titulado “Trileros de la reforma laboral” calificaba de “novatada” la manera en que se fraguó el pacto: “Es absolutamente inaceptable que ambas formaciones suscribieran un acuerdo con EH Bildu sin que las ministras del Gobierno responsables –Yolanda Díaz en Empleo y Nadia Calviño en Economía– tuvieran conocimiento de ello”. “Si no fuera tan patético resultaría cómico”, apostillaba Bollero, que anticipaba que tanto el PSOE como UP “tendrán más llamadas de atención como la que ayer protagonizó Compromís con su voto en contra de la pró-

Quizá no fue más que un partido de fin de semana de aficionados, bajo la mirada de Bruselas

Si en el ecosistema mediático todo parece ir rápido, en el Gobierno todo parece inestable

rroga”. Y a todo esto, ¿qué pasa con la reforma laboral en sí? “Entre la Covid-19 y la inteligencia artificial se nos viene encima un cambio sísmico en el mundo laboral, pero seguimos debatiendo abolir la reforma laboral y volver a la legislación anterior a 2012, sin un análisis de cómo está cambiando el mundo”, observaba en redes sociales Aina Gallego, profesora de Ciencias Políticas en el Institut de Barcelona d’Estudis Internacionals.

Aunque algunos llegaron a ver hasta fútbol cuántico, quizá no estábamos, después de todo, más que ante un partido de fin de semana entre aficionados, bajo la mirada atenta del VAR de Bruselas. Sea como fuere, los demás no estábamos más que de espectadores. Mal asunto para los tiempos que vienen. Uno de los mejores cronistas deportivos, José Manuel Ruiz, escribió en marzo un perfil del entrenador del Getafe, y si la cosa va de metáforas deportivas quedémonos con ésta: “En la Liga del dinero, Bordalás ha forjado un equipo dórico, una tropa de descamisados. Fútbol de tangana y tabacazo. El alto y asilvestrado césped del Coliseum se riega con pentotal sódico. Abstenerse cobardes, cagapoquitos y pusilánimes. Es el tiempo de José Bordalás”.

THE NEW YORK TIMES

Anàlisi

Seísmo político

Temblores vascos en el subsuelo del acuerdo entre el Gobierno y EH Bildu

El pacto entre el Ejecutivo del PSOE y Unidas Podemos con EH Bildu abre un nuevo escenario en el País Vasco, a pocos meses de las elecciones, que cuestiona la tradicional hegemonía del PNV y genera centralidad para la izquierda abertzale

El acuerdo entre el Gobierno del PSOE y Unidas Podemos con EH Bildu para la derogación íntegra de la reforma laboral ha sido el penúltimo gran terremoto político que afronta el Ejecutivo español. Pero el otro seísmo político de magnitud 8 sobre 10 en escala de Sabin Etxea –la sede del PNV– se ha producido en el País Vasco a pocos meses de las elecciones del próximo 12 de julio, con permiso del coronavirus.

Según comenta un conocido analista del País Vasco, doctor en Ciencias Políticas y colaborador de múltiples medios de comunicación, Txente Rekondo, lo primero que hay que tener en cuenta es “el cambio

Ferran Espada

de interlocución”. “Hasta ahora, el PNV ha sido el interlocutor único con los Gobiernos españoles. Mirando hacia el futuro, el PNV ve este precedente en Madrid, pero también en Euskal Herria, como muy peligroso”, explica.

Un nuevo escenario

En clave de política vasca, ver juntos los logotipos de los socialistas, Podemos y EH Bildu en un acuerdo generó estupefacción en el PNV por lo que representa de posible alternativa a la tradicional hegemonía de los jeltzales. Así lo manifiesta Itxaso Atutxa, presidenta del PNV en Bizkaia: “Me gustaría ver en qué coinciden Arnaldo Otegi (EH Bildu), Idoia Mendia (PSE) y Miren Gorrotxategi (Podemos) en los próximos cuatro años, o si serían capaces de acordar una propuesta concreta para este pueblo”. Aunque ahora mismo es dudoso que se pueda articular un tripartito como el que lideró Maragall en Catalunya, porque “el PSE aún mantiene muchos intereses coaligados con el PNV”, según algunas fuentes, es evidente que abre un nuevo escenario. Ahora bien, Atutxa reconoce: “Aunque no sea un acuerdo nuestro, no tenemos problemas si es bueno”. Y es que el acuerdo, como apunta el periodista Iñaki Iriondo de Gara, tiene un difícil rechazo por parte del PNV,

porque implica también más recursos para las administraciones vascas.

Por su parte, Rekondo también resalta un cambio en los temas de negociación con Madrid: “Por parte del PNV, siempre ha sido el cupo, que le permitía administrar recursos desde el Gobierno, o las infraestructuras, mientras que EH Bildu ha negociado un tema que beneficia directamente a las clases trabajadoras”.

Tampoco ha faltado debate interno en la izquierda abertzale. Pero desde la cocina del acuerdo se recuerda que la actuación de EH Bildu se encuadra en los tres grandes ámbitos que planteaban para la acción política en Madrid: “Lograr avances en derechos sociales y económicos; el problema de los presos políticos, y plantear el conflicto político nacional –su solución y el derecho de autodeterminación”.

Estas mismas fuentes de la dirección de la izquierda abertzale apuntan que el ámbito social en que se enmarca el acuerdo les “permite luchar por la hegemonía con el PNV, sobre todo en torno a sectores de izquierdas”. Y reconocen que “el altavoz y micrófono de Madrid” les puede dar la oportunidad de acercarse a esos sectores. Una estrategia que –tampoco lo esconden– tiene paralelismos con la de Esquerra Republicana, intentando acercarse a votantes socialistas o de Podemos de base vasquista que “no estén lejos” de ellos.

“Al mismo tiempo, puede alimentar y sustentar con el PSOE unas relaciones de cara a desbloquear y avanzar en una salida para los presos”, aseguran. A los que apuntan a un engaño por parte del PSOE, las fuentes de la cocina del acuerdo recuerdan: “Hemos tenido dos procesos de negociación con el PSOE en los últimos 30 años y los conocemos”. Y añaden que “la pregunta no es tanto si el PSOE cumplirá o no” con lo pactado, “sino si se abrirán nuevas lógicas políticas”.

Como apunta Iriondo, la gran clave de esta operación política no es el documento en sí, sino el hecho de que EH Bildu logra una nueva centralidad que condicionará la política que el PNV ha practicado durante muchos años.

La estrategia de EH Bildu de acercarse a sectores de izquierdas tiene paralelismos con ERC

La portavoz de Bildu en el Congreso, Mertxe Aizpurua, durante una intervención.

EL QUINZE
de Público

DIRECCIÓ Ferran Espada COORDINACIÓ Marc Font DIRECCIÓ GENERAL José María Crespo DIRECCIÓ EDITORIAL Marià de Delàs GESTIÓ Pablo de Zárraga
PRODUCCIÓ Pauta Media S.L. EDICIÓ Carla de Puig i Néstor Bogajo REDACCIÓ Jordi Bes, Queralta Castillo, Natàlia Costa, Alba Fernández, Àngel Ferrero,
Egoitz Gago, Yeray S. Iborra, Montse L. Cucarella, Paula Ericsson, Lidia Penelo, Emma Pons, David Rodríguez, Laia Ros, Maria Rubio, Javier Torres,
Judith Vives i Víctor Yustres FOTOGRAFIA Joel Kashila i Miguel Velasco CORRECCIÓ Carme Casals DIRECCIÓ D'ART I MAQUETACIÓ Manuel Cuyàs i Berta Rosés
IMPRIMEIX Impresa Norte DIPÒSIT LEGAL M-6647-2019
CONTACTE elquinzepublico@pautamedia.com | redaccio@diaripublic.cat VISITA EL WEB <https://temas.publico.es/el-quinze/> | www.diaripublic.cat

Les Centrals **Lugares con vida**

FOTOS: MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

Pepi, con mascarilla, en el huerto que mantiene en Can Masdeu desde que el proyecto se puso en marcha. Arriba, su marido José combate el pulgón.

Can Masdeu, beneficios de una respuesta comunitaria al coronavirus

La Covid-19 ha paralizado la actividad social de esta arraigada okupación de Nou Barris, pero no los debates internos, centrados en los cuidados y la crianza. Los habitantes más pequeños han disfrutado de su 'casal' en pleno valle

Yeray S. Iborra
BARCELONA

No abundan los químicos alrededor de la masía de Can Masdeu. Los integrantes del proyecto cuidan con esmero la sostenibilidad del lugar. El inmueble, en medio de un valle de Collserola, es un santuario eco: huertas, paneles solares, casas bio-construidas y letrinas secas. Pero los geles hidroalcohólicos se han hecho rápidamente al espacio. Naturalmente, como si emanaran de los árboles.

El riguroso cuidado higiénico es uno de los puntos en común de Can Masdeu con los encierros que se han vivido alrededor del globo desde la irrupción de la crisis sanitaria por el coronavirus. Pero hay muchos otros que son propios de este extraordinario espacio en el distrito de Nou Barris: la Covid-19 ha paralizado la actividad social de la masía, acostumbrada a las visitas y con movimiento regular en los huertos comunitarios, pero no los cuidados colectivos, que se han visto reforzados.

Can Masdeu, una de las okupaciones más arraigadas de Barcelona –se inició en el año 2001 y superó un intento de desalojo en 2002–, ha sido estos días exponente de

los beneficios de una respuesta comunitaria a un encierro como el de la Covid-19. Los más de dos meses de estado de alarma han trasladado el principal foco de actividad de la masía al interior de la finca, donde los debates internos se han enfocado en los menesteres emocionales de sus treinta miembros. Han sido muchas las actividades y encuentros celebrados entre ellos para atajar en colectivo el impacto del virus.

Nadie enfermó de gravedad

Los beneficios del estilo de vida de Can Masdeu los han notado también los más pequeños, cuyas voces se han escuchado con más fuerza estos días. El valle ha sido para ellos un *casal*, una singular casa de colonias en tiempo de restricciones. Así lo exponen integrantes del proyecto como Arnau Montserrat y Ainhoa Roca, dos de los 22 adultos –la media de edad de los habitantes roza los 40 años– y seis niños, que han tenido que abandonar parte de la vocación del proyecto como centro social para ahondar mucho más en el cuidado de sus integrantes. La adaptación del lugar al virus fue –exponen– “temprana”. Desde el principio se extremaron las medidas de seguridad y ninguno de los miembros enfermó de gravedad. Se dispuso líquido desinfectante en las dos puertas de entrada a la casa y se estableció un protocolo: limitar las salidas, airear la ropa doce horas al llegar o lavarla directamente.

Y poco a poco fueron limitándose las actividades del centro social: los intercambios con otros colectivos, los huertos comunitarios... “Había personas que al inicio no veían que se tuviese que ser tan estricto. Cambió rápido. Nos sabía mal por los usuarios del centro social, de los huertos comunitarios, que, pese a la ayuda que les hemos ofrecido, han perdido parte de la plantación. Luego, los ingresos del proyecto, que intenta ser autónomo y tender al autoabastecimiento, se han visto afectados, claro”, destaca Arnau Montserrat, miembro de la okupación desde hace 19 años y payés de profesión. En contrapartida, el parón social sí ha permitido a los integrantes dedicar más tiempo a la reparación de las estructuras de la casa y “enfocarse mucho más a lo no monetario, al autoabastecimiento”, explican. Pese al revés económico, el sentir general es que el proyecto no peligró.

Sin seguro de continuidad

Can Masdeu se encuentra desde su intento de desalojo en 2002 en calma. La titularidad del inmueble es de la Fundació Hospital de Sant Pau, si bien la gestión depende de la Molt Il·lustre Administració (MIA), integrada –a partes iguales– por el arzobispado, la Generalitat y el Ayuntamiento de Barcelona. Los dos entes públicos han visto con buenos ojos durante este tiempo la labor de la iniciativa. No existe, eso sí, un seguro legal para su continuidad.

“Esto es un proyecto compartido. Y luego cada uno es un mundo”. Así explican los miembros de Can Masdeu la disparidad de afectaciones personales que la crisis de la Covid-19 ha provocado en los integrantes de la okupación. “Muchos han sufrido un golpe duro a sus economías. La gente se ha quedado literalmente sin trabajo. Seguramente unos siete u ocho. Los que estaban con algo menos de cobertura, haciendo trabajos puntuales, se han visto más afectados”, explica Arnau.

Es el caso de Ainhoa Roca, también residente en la masía. En el ámbito profesional, destaca, se ha visto “muy repercutida”. Ainhoa es artista y hace también acompañamiento en cuidados y gestión de conflictos, sobre todo con personal sanitario. Algo que se ha visto frenado desde el inicio de la pandemia. También es miembro de una compañía de teatro y las giras se han anulado. En contrapartida, el vacío en la agenda le ha permitido –a ella y a muchas de las personas en su misma situación económica– hacer acompañamientos a nivel individual en la propia casa.

Las ventajas del “bichito”

Además, comparte Ainhoa, como madre, la vida en comunidad y en un entorno natural le ha facilitado flexibilizar las cargas. “Tener ofertas que no sean solo pantallas... Es una maravilla. Aquí mi hijo entra y sale como si fuese un pueblo pequeño, y también hay adultos que lo cuidan. Textualmente ha dicho que no echa de menos a los amigos del cole, y está contento con el *bichito*, porque tiene tiempo y naturaleza para él”, explica. Aunque no todo ha sido un camino de rosas. “Tener un hijo en casa y tener que hacer el rol de *teacher* es un te-

mazo”, reconoce. La artista también explica que han intentado hacer distinciones entre semana y *finde*, “para que los niños no crean que ya están de vacaciones”.

“Vivimos en un entorno privilegiado, natural y humano. Siempre nos hemos sentido privilegiados, pero ahora se ha hecho mucho más patente ese privilegio, aunque eso no significa que no haya problemas. Un encierro como este aumenta la solidaridad, pero también los conflictos”, matiza Ainhoa. Es por ello que desde la llegada de la Covid-19 se hicieron reuniones monotemáticas para trazar estrategias y, sobre todo, para lograr acompañamientos emocionales útiles y personalizados.

“Especialmente nos esforzamos con las personas con vínculos íntimos fuera de la casa. Había que ver qué respuesta se podía dar a esas necesidades, como aceptar que se instalase alguna pareja en vez de fomentar las entradas y salidas de la casa. Por lo general, estamos contentos con las pautas adoptadas. Incluso cuando alguien se ha saltado las normas, se ha hablado con claridad”, comenta Ainhoa.

“Se ha puesto de manifiesto que la comunidad es importante. Y no tanto porque se tenga que vivir en una misma masía todo el mundo: se puede vivir en un piso y que haya un espíritu comunitario. Tener algo más allá de la red familiar, ver lo importante que es ser parte de algo más grande, sobre todo por el tema cuidados”, explican los miembros del proyecto. Y Arnau añade: “Reconocer que se vive mejor con redes de apoyo y en un entorno natural, no solo por el paisaje, sino acoplado a los ciclos naturales, es un refuerzo político a nuestra manera de pensar. La epidemia, en general, confirma cosas que se estaban diciendo

Okupación en la sierra desde hace 19 años

La okupación de Can Masdeu sirvió para recuperar una estructura en desuso desde hacía años. Sus 35 hectáreas acogen huertos urbanos al servicio de los vecinos de Nou Barris. Los residentes compaginan las tareas de la casa –que se reparten entre ellos– con su vida laboral en la ciudad. Estos días, la única relación que Can Masdeu ha mantenido con el exterior ha sido vía telemática. Las redes sirvieron para celebrar la “fiesta de la resistencia”, que tiene lugar el 2 de mayo y que recuerda el día del desalojo fallido de 2002, que brindó la icónica imagen de varios activistas colgando de la fachada de la casa. Este año se hizo vía *streaming* con el DJ Compadre Galo.

desde movimientos sociales”. De la misma manera, parece que ha sido un “acierto” aparcar debates estructurales del proyecto. “No queríamos hacer aflorar situaciones emocionales delicadas en un momento así”, comenta Arnau. Can Masdeu entiende que el futuro del proyecto pasa no solo por proteger el edificio y su entorno más inmediato, sino todo el espacio natural que lo rodea. Por ello pidieron en 2016 que el antiguo Hospital de Sant Llàtzer también tuviese un uso social. El proyecto, que podría llevarse a cabo con el consentimiento de la Generalitat de Catalunya y el Ayuntamiento de Barcelona, se halla estancado.

Arnau Montserrat, uno de los habitantes de Can Masdeu. A la derecha, una vista general de la masía, en Collserola.

Ecologistas temen que la crisis económica ponga en riesgo al territorio

El amago del conseller Damià Calvet de flexibilizar los criterios ambientales pone en alerta a las luchas en defensa del medio ambiente. Preocupa que se apliquen medidas para reactivar la economía que den rienda suelta a la construcción y diluyan los controles ante industrias contaminantes

Maria Rubio
BARCELONA

La lucha por la defensa del territorio vivió un sobresalto hace un mes, cuando el conseller de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat, Damià Calvet, propuso una ley para reducir trámites urbanísticos y ambientales y, de esta manera, potenciar la actividad económica. A las puertas de una crisis económica, los ecologistas temen que los escasos adelantos contra la emergencia climática se paralizen o, incluso, reculen, a golpe de rebajas de los criterios ambientales como ya ha pasado en otras comunidades autónomas.

La propuesta de Calvet, que inicialmente planteaba reducir el tiempo para que la ciudadanía pudiera alegar contra proyectos y así facilitar su aprobación, ahora solo se limita a habilitar el mes de agosto para presentar proyectos urbanísticos: “No sabemos por qué finalmente el Departament ha rectificado, pero nos preocupa que vuelvan a proponer flexibilizaciones de criterios ambientales después del confinamiento. Tememos que el Govern quiera reiniciar la economía a costa de un retroceso en el campo medioambiental”, explica el responsable jurídico de Ecologistes en Acció, Josep Hurtado. El abogado añade que “el principal miedo es que se ahorren los trámites de audiencia pública y participación ciudadana”. Hurtado lamenta que se pueda leer un trámite de información ciudadana como un “atraso de la actividad económica” y no como una garantía para no explotar el territorio.

Estos procesos son los que siguió SOS Costa Brava para hacer las alegaciones del Plan Director Urbanístico (PDU) de la

costa de Girona, que fue aprobado por la Generalitat después de dos moratorias de las licencias urbanísticas durante 2018 y 2019. Tal como explica una de las responsables del equipo de coordinación de la plataforma, Irene Gisbert, el Govern reaccionó ante la destrucción del litoral y paró el negocio del ladrillo para pensar cómo desclasificar suelo urbanizable, que desembocó en el PDU presentado el diciembre pasado; un plan que, según Gisbert, se quedó corto.

Carrerilla en la construcción

SOS Costa Brava presentó las alegaciones pocos días antes de la declaración del estado de alarma en marzo, un trámite que ha quedado paralizado por la pandemia. Y esto significa que toda zona que no esté amparada por el PDU de la Generalitat sigue siendo terreno edificable durante el confinamiento: “Y todo el mundo tiene mucha prisa por construir”, explica Gisbert, quien destaca que el PDU sí que ha supuesto una mejora importante en la protección del litoral, pero que la Generalitat se ha ahorrado incluir la protección de solares que les supongan indemnizaciones muy altas. Aquí es donde, según Gisbert, tendrían que

actuar los ayuntamientos, pero esto no es así: “Ayuntamientos como los de Palamós, Begur o Palafrugell no hacen nada. Y ahora mismo se está construyendo sin cesar”. Temen que estos consistorios utilicen la construcción para tener una fuente de ingresos rápida en un contexto de crisis económica, a pesar de que el mercado de las segundas residencias de lujo en la Costa Brava se congele.

Parón de la ampliación del Prat

También han visto cómo avanzan algunos proyectos urbanísticos los vecinos del Prat de Llobregat: “Con el impulso del Ayuntamiento y la Generalitat se está construyendo todo un nuevo barrio, el ARE Eixample Sur, que arrasa una zona agraria”, explica Pere Bonet Lluch, miembro de la plataforma Ni Un Pam de Terra en defensa del Delta del Llobregat, quien asegura que, según organizaciones como SEO Birdlife International, estos campos son fundamentales para la protección de las aves autóctonas.

En el Camp de Tarragona ven como esta crisis ha aumentado el consumo de plástico y mejora la actividad de las petrolíferas del complejo petroquímico.

SOS Costa Brava: “Los consistorios de Palamós, Begur o Palafrugell no hacen nada”

Ni Un Pam de Terra: “En este contexto es lógico que la ampliación del aeropuerto se aparque”

Manifestación de SOS Costa Brava en Palamós este mes de mayo.

Este proyecto también se encuentra con los terrenos del aeropuerto, foco del debate sobre la ampliación justo antes de la pandemia: “En el actual contexto es lógico pensar que los planes de ampliación del aeropuerto se aparquen, porque las previsiones de crecimiento del tráfico aéreo con las que se justificaban ya no tienen ningún sentido”, explica Lluçh. El activista no entiende cómo es posible que el Ayuntamiento del Prat se oponga a la ampliación del aeropuerto pero, a la vez, defienda los planes urbanísticos que afectan a la huerta, y teme también posibles flexibilizaciones que aún blinden más estos proyectos para ganar dinero durante la crisis.

El plástico gana en Tarragona

En el Camp de Tarragona observan cómo la crisis del coronavirus está haciendo subir el consumo de plástico y mejorando la actividad de las petrolíferas instaladas en el complejo petroquímico: “Sube el consumo de guantes, de mascarillas, de la comida a domicilio... Y el precio del petróleo

ha bajado un montón, por lo que es un mercado muy económico ahora mismo”, explica Josep Maria Torres, portavoz de la plataforma Cel Net, que ha liderado la lucha contra la contaminación del aire en el sur del país. “Pensábamos que se había acabado el mundo plastificado, y ahora resulta ser todo lo contrario”, añade.

Con la crisis económica a la vuelta de la esquina, Torres teme que los controles que tendría que asumir la Generalitat todavía se hagan menos por falta de presupuesto. De hecho, el activista denuncia que la industria privada ya está creando sus propios observatorios, como el de la Calidad del aire del Camp de Tarragona de Repsol: “No podemos confiar en ellos, porque obviamente se harán estudios a medida. Y si antes el Departament ya no ponía recursos, ahora dirán que no tendrán dinero para hacer estos controles”. Torres señala que la industria petrolera instalada en el Camp de Tarragona disfruta de mucho poder económico y teme por la influencia que tendría en un contexto de crisis económica.

Territori habilita agosto para presentar proyectos

Ecologistes en Acció recuerda que la Generalitat no ha dotado de presupuesto a las políticas de protección medioambiental

M. R.
BARCELONA

El conseller de Territori i Sostenibilitat, Damià Calvet, propuso una ley de simplificación administrativa durante la comisión telemática del Parlament el 20 de abril, que quería agilizar trámites urbanísticos y ambientales, ya que Calvet veía una oportunidad de reactivación económica en los proyectos congelados. La ley hubiera permitido aprobarlos sin ser sometidos al dictamen de la comisión de urbanismo, solo con un informe positivo de los servicios técnicos de la Generalitat.

La propuesta se ha quedado solo en la habilitación del mes de agosto para mantener activas las tramitaciones urbanísticas de manera excepcional –habitualmente no se permite abrir ningún proceso hasta septiembre–. El Departament considera que así se podrán agilizar proyectos que activen la economía y suavizar los efectos de la crisis que vendrá.

Aun así, el responsable jurídico de Ecologistes en Acció, Josep Hurtado, recuerda que llueve sobre mojado en cuanto a protección del territorio. Afirma que la Generalitat venía de hacer posicionamientos estéticos sin profundizar en la protección del medio ambiente: “No sirve de nada hacer declaraciones en contra de la emergencia climática si no se aportan recursos económicos para llevarlo a la práctica”. Y cita la Ley del Cambio Climático, una de las leyes aprobadas en 2017 que quedó paralizada en el

Tribunal Constitucional y luego aprobada por dicho tribunal: “Esta ley, pionera en su campo, hablaba de la creación del Fondo Climático y el Fondo del Patrimonio Natural, que aún no cuentan con recursos”.

Flexibilizar las inspecciones

Este lunes, Territori publicó medidas de flexibilización de las inspecciones medioambientales “considerando los recursos técnicos disponibles de las entidades colaboradoras” y “ajustando las acciones a la realidad industrial”: “De acuerdo con la situación actual, y para permitir flexibilizar a las empresas la efectiva realización de estas inspecciones, se aplaza cuatro meses la fecha límite de los requerimientos”. También se amplían los plazos para realizar los controles atmosféricos de los establecimientos y las medidas de focos emisores. Esta medida pretende practicar las inspecciones que no se han realizado durante el estado de alarma durante los meses siguientes, pero dando un margen a las empresas para que puedan resituarse.

Ecologistes en Acció:
“No sirve hacer declaraciones si no se aportan recursos”

La Generalitat aún no ha aportado nada a los fondos de la Ley del Cambio Climático

Contingut patrocinat

Ajuts contra el coronavirus perquè ningú quedi enrere

La Generalitat ofereix ajudes a particulars i empreses per alleugerir l'impacte econòmic que ha deixat la Covid-19

La Generalitat de Catalunya i el Govern espanyol han posat en marxa una sèrie d'ajuts per paliar la crisi del coronavirus. Són descomptes en el consum de la llar, ajudes per als treballadors –afectats o no per un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació (ERTO)–, ajudes en l'economia familiar i en habitatge i també destinades a empreses i autònoms. En tots els casos, l'objectiu és ajudar els ciutadans i ciutadanes a alleugerir els efectes econòmics de la crisi.

DESCOMPTES EN LA LLUM I L'AIGUA

Pel que fa als ajuts en el consum, el govern ofereix descomptes d'entre el 25% i el 40% en la factura de la llum. També es garanteixen descomptes en la factura de l'aigua de fins a la meitat per a totes les llars, durant els mesos d'abril i maig. I es dona una moratòria en el tall del telèfon i l'internet: durant l'estat d'alarma, les empreses de telecomunicacions no poden tallar el subministrament per impagament de cap d'aquests dos serveis.

AJUDA PER ALS ARTISTES I LES TREBALLADORES DE LA LLAR

Respecte als treballadors, els artistes que formin part del Règim General d'Artistes en espectacles públics rebran una ajuda de 776 euros durant mig any. També hi haurà una ajuda mensual per a les treballadores de la llar que hagin reduït la seva jornada a causa del coronavirus o que hagin perdut tots els ingressos, sempre que estiguessin donades d'alta d'aquest règim especial abans de l'estat d'alarma.

Els empleats afectats per un Expedient de Regulació Temporal d'Ocupació, d'altra banda, no caldrà que s'inscriguin a l'atur, i

SHAROMKA

TOMMASO79

aquelles persones que hagin acabat el seu contracte temporal –de com a mínim dos mesos de durada– durant l'estat d'alarma rebran una prestació puntual de 430 euros. També hi haurà ajuts per a aquelles persones que han de cuidar un familiar i, per tant, es vegin obligades a reduir la seva jornada laboral. En aquest cas, caldrà demanar la prestació a l'empresa.

PRÉSTECES I TARGETES ES PODEN AJORNAR DURANT TRES MESOS

Sobre els ajuts a l'economia familiar, es podran ajornar els préstecs i les targetes de crèdit durant tres mesos, sempre que els ingressos hagin disminuït de forma dràstica com a conseqüència de la crisi sanitària. De la mateixa manera, s'allarga dos mesos el termini per pagar l'impost sobre successions, a partir de la finalització de l'estat d'alarma. Finalment, si se sol·licita, una part dels plans de pensions es pot reemborsar durant el període de mig any.

POLÍTICA DE ZERO DESNONAMENTS

En l'àmbit de l'habitatge es contemplen ajudes en el pagament total o parcial del lloguer durant mig any, de l'abril al setembre, per un import d'entre 350 i 750 euros, en funció de la zona. L'ajuda s'adreça a persones que hagin vist reduïda la seva capacitat econòmica de forma greu a causa de la crisi sanitària. A més a més, els contractes de lloguer que acabin durant l'estat d'alarma es podran allargar mig any i amb les mateixes condicions. També hi haurà una moratòria de tres mesos en el pagament de la hipoteca.

Mentre duri l'estat d'alarma, d'altra banda, es podrà aturar un desnonament, sempre que es tracti de persones vulnerables i sense alternativa d'un altre habitatge. També s'ajudarà amb el pagament del lloguer a les persones grans i les dones víctimes de violència masclista. Així mateix, s'ajornarà el pagament del lloguer dels pisos i locals comercials del parc d'habitatges públics de la Generalitat. També s'oferiran microcrèdits al 0% d'interès perquè petits propietaris puguin pagar el lloguer.

SUPORT A EMPRESES I AUTÒNOMS

Per acabar, les empreses i els autònoms també tindran els seus propis ajuts, en funció del sector. Podran rebre diferents subsidis, subvencions i prestacions, amb l'objectiu de mantenir tots els llocs de treball, així com crèdits i préstecs, i podran ajornar tributs i el lloguer dels seus negocis. També tindran descomptes sobre la gestió dels residus. Podran acollir-se, entre altres bonificacions, a una reducció en el pagament fraccionat de l'IRPF i de la quota trimestral de l'IVA.

Tots els ajuts es poden consultar al web de la Generalitat: activem.gencat.cat

ELDAR NURKOVIC

LUCA SANTILLI

M2020

Fora d'agenda **Gestió documental**

Construir una memòria més plural i ciutadana de la pandèmia

Una campanya crida a recopilar als arxius fotografies, vídeos, cartells i converses de WhatsApp per aportar una visió més polièdrica de com els territoris i els seus veïns han viscut la crisi sanitària

Natàlia Costa
BARCELONA

Salvar fotos, vídeos, converses de WhatsApp i poemes amateurs. Aquest és l'esperit de la campanya #Arxivemlacovid19, que recorda als ciutadans que poden participar de forma molt directa en "la construcció d'una memòria més plural, diversa, completa i més ajustada a la realitat" de la crisi del coronavirus, explica Joan Soler, president de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya. Aquesta col·laboració hauria de permetre en el futur tenir una visió de l'impacte de la crisi sanitària on no només es conservi el punt de vista institucional, artístic o fotoperiòdic, "sinó que es complementi amb una visió ciutadana, sense gaire espectacularitat, però extremadament realista i directa", afegeix Soler.

Avançar-se a la recollida de materials, explica l'expert, permet compilar molta informació de context. I això li donarà el seu

valor futur, que se sabrà "en la mesura que sigui consultada freqüentment", agrega. Per aconseguir-ho, els arxivers demanen testimonis de com les relacions humanes s'han adaptat al distanciament social i que permetin copsar el bon o mal humor, la por, el dolor per una pèrdua, l'angoixa, però també la creativitat, la reflexió o la capacitat de reacció davant dels problemes. "Com més rica sigui la contextualització, més èxit haurà tingut la campanya", rebla Soler.

L'origen, l'any 2017: el 17-A i l'1-O

L'origen de campanyes com #Arxivemlacovid19 es remunta, en el cas dels arxivers catalans, a l'any 2017, arran de l'atemptat del 17-A a Barcelona i, sobretot, del referèndum de l'1 d'octubre. Si de la primera data es van recollir prop de 45.000 tuits, per la de l'octubre van ser més de vuit milions: "Aquí és on va començar l'experiment social de construir col·lectivament la memòria del moment", recorda Soler.

Quant al passat, alguns arxius han fet també un "experiment interessant" traient a la llum les evidències de pandèmies anteriors, com ara la pesta negra del 1348, la febre groga del 1823 i la grip del 1918, i contextualitzant-les amb la d'ara. "En tots aquests casos, la mortalitat va ser infinitament més gran que amb la Covid-19, les estratègies de protecció van ser molt similars i els períodes de duració molt semblants", assegura Soler. Si bé hi havia molt de coneixement per saber com reaccionar, que es podia haver utilitzat, Soler lamenta: "Vivim en societats que se senten invulnerables i que han perdut la por a les pandèmies".

Tanmateix, posa la mirada en el futur, on els documents recollits aportin evidències per permetre conèixer "tot allò que es

La campanya #Arxivemlacovid19, en fotos

L'HOMENATGE DE LES 20 HORES

Veïns i veïnes d'un bloc de pisos de Viladecans aplaudeixen els sanitaris des dels balcons. Durant els primers dies de confinament, aquest acte es va tornar habitual en molts indrets.

va fer, tot allò en què vam errar i tot allò que ens hauria de permetre afrontar una altra situació tan crítica com aquesta". El president de l'associació d'arxivers reivindica, de fet, que aquests no conserven per atresorar, sinó perquè tot allò que sigui recollit "pugui ser accessible i reutilitzable".

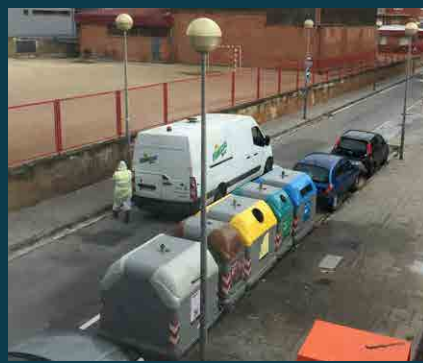
Viladecans, Mataró i Sant Just

L'arxiver municipal de Viladecans, Xavier Calderé, celebra que els veïns de la localitat hagin aportat des de l'inici de la campanya uns 200 documents: el més habitual, fotografies des dels balcons. "Tenim sèries de documents molt interessants i força recurrents: hi ha dibuixos amb crides a l'esperança elaborats per la mainada de casa; videopoemes editats per ciutadans; vídeos dels membres de la Protecció Civil celebrant l'aniversari d'algun veí des del carrer; fotografies i vídeos de vies urbanes desertes i àudios amb els aplaudiments de

Els arxivers demanen testimonis de com les relacions humanes s'han adaptat al distanciament

Xavier Calderé, arxiver a Viladecans: "Quin valor té un document d'avui? Sembla res i ho és tot"

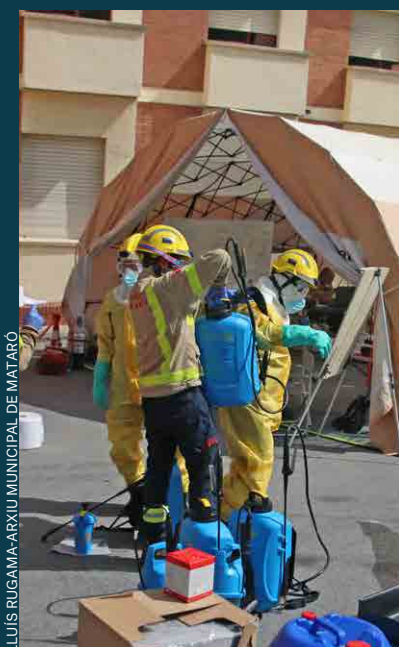
Montserrat Clavell, de Mataró: "Explicaran als usuaris del futur com es va viure la pandèmia"

←
VILADECANS
Un veí llegint al terrat, tasques per desinfectar els contenidors al carrer Mare de Déu de Sales; uns ciclistes ja en desescalada; i una botiga que anuncia el tancament per la crisi en un cartell.

SANT JUST DESVERN →
Mascaretes cosides a casa per donar-les després; veïns fent cua amb distància de seguretat per entrar al supermercat; i dos porcs senglars en plena zona urbana.

←
MATARÓ
Fotografies d'uns bombers equipant-se per fer un servei durant la pandèmia; balcons d'una façana decorats amb motiu de Sant Jordi; i una pancarta acabada de pintar amb els lemes "Jo em quedo a casa" i "Tot anirà bé". Són algunes de les imatges que els veïns de Mataró han anat recopilant per donar resposta a la campanya de recollida de documents.

les 20 hores", explica Calderé. També esmenta algun disseny escrit en un tovalló de paper, un mural, un missatge de WhatsApp i la composició d'un poeta amateur.

"Els documents que ens arriben són més personals, generats molts cops per les famílies, tractant de plasmar estats d'ànim", de manera que mostren com són els veïns, els testimonien i els escolten. "Els seus documents esdevenen aquelles ampolles amb missatge que es llancen al mar perquè algú els llegeixi, en aquest cas en un temps futur", apunta. Aquesta generositat està previst que acabi en una exposició i permeti conservar el present: "S'imagina que cap arxiu no hagués guardat els documents que demostrin l'holocaust nazi?", es pregunta Calderé. O, en les imatges de la festa major on surten criatures, "s'imagina que algun d'aquells nens del 2020 sigui el futur Messi? Quin valor té un document que ens entreguen avui? Sembla res, però ho és tot", diu.

A Mataró, Montserrat Clavell, cap de gestió documental, precisa haver rebut deu vídeos, 196 fotografies i un poema, entre altres documents, que tracten temes com la solidaritat veïnal plasmada en vermouths musicals, aplaudiments, activitats d'oci –com bingos i jocs– i cartells en què s'ofereix *wifi* als veïns que no en tenen. També mostres relacionades amb el personal sanitari, i arxius de situacions personals de com s'ha viscut el confinament: taules de treball improvisades, nens fent activitats diverses, diaris personals de confinament, poemes, com s'ha viscut el Sant Jordi o la mona, i finalment "imatges inusuals de la ciutat", que il·lustren espais buits de gent, persones passejant amb mascareta i la natura prenent terreny a la ciutat.

"La història no s'explica només des del vessant institucional, i aquest és el gran valor d'aquestes campanyes: explicaran als usuaris del futur com es va viure la pandè-

mia en un territori determinat des de tots els punts de vista", explica Clavell.

L'arxiver municipal de Sant Just Desvern, Jordi Amigó, enumera entre les donacions fotografies, vídeos, àudios de veu i, quan s'acabi el confinament, mascaretes casolanes i dibuixos. A més a més, "en un futur poden arribar també diaris personals, articles o converses de grups de WhatsApp que algú ha salvat". El més habitual són també les fotos fetes des de la finestra amb els carrers buits, així com imatges inaudites de l'autopista B-23 sense cap cotxe; l'arribada de porcs senglars procedents de Collserola; persones que, de forma voluntària, fan mascaretes a casa seva i transports com el Tram gairebé buits.

"Ho fem pensant en les generacions futures i en el fet que la situació és tan extraordinària que serà difícil explicar-ho sense aportar documentació", explica Amigó, que assegura que, "des de la Guerra Civil, no

s'havia vist una cosa igual". L'arxiver destaca que, si els documents no es guarden al moment, després és del tot impossible fer aquesta tasca, i lamenta quan es fan fotos amb el mòbil i s'eliminen quan la memòria se satura, de manera que "es perden imatges que poden ser úniques i irrepetibles".

El paper dels fotògrafs amateurs

El paper de les agrupacions fotogràfiques també és destacable i s'integra en la campanya. Per exemple, des de l'Agrupació Fotogràfica de Viladecans ha aportat el seu gra de sorra Maria José Reyes: "No vull oblidar el que he sentit aquests dies", diu, parlant de la incertesa i la por. Ella intenta reproduir el que viu de forma documental, però també crea sèries més artístiques: "Malgrat el que estava passant, em moria de ganes d'agafar la càmera i sortir al carrer per fer fotos: els carrers buits, les carreteres sense cotxes i les cues als supermercats".

El Macba sigue cerrado mientras la actividad se reactiva en la plaza d'Els Àngels tras las semanas más duras del confinamiento en el barrio del Raval de Barcelona.

LOS MUSEOS SE REIVINDICAN COMO SERVICIO PÚBLICO

SALAS Y GALERÍAS SE PREPARAN CON GANAS PARA RETOMAR SUS ACTIVIDADES. EN ESTA CRISIS GENERADA POR LA COVID-19, QUIEREN REFORZAR SU PAPEL DE MOTORES CULTURALES Y SER UN REFUGIO PARA LA CIUDADANÍA

Lidia Penelo
BARCELONA

Para Joan Miró, un artista “es alguien que, entre el silencio de los demás, utiliza su voz para decir algo, y que tiene la obligación que esto no sea inútil sino algo que dé un servicio a los hombres”. Al menos así lo dijo cuando aceptó ser *honoris causa* por la Universitat de Barcelona en 1979. Precisamente esa vocación de servicio público es a lo que se aferran los museos y espacios de arte de la capital catalana. Se saben contenedores culturales que tienen la capacidad de generar debates, invitar a la reflexión y combatir prejuicios e ideas preconcebidas. Y es algo a lo que no quieren renunciar a pesar de las dificultades sembradas por el coronavirus. Según un estudio realizado por la Unesco

y el Consejo Internacional de Museos (ICOM), casi el 13% de los equipamientos artísticos no podrán reabrir a causa del parón provocado por la pandemia.

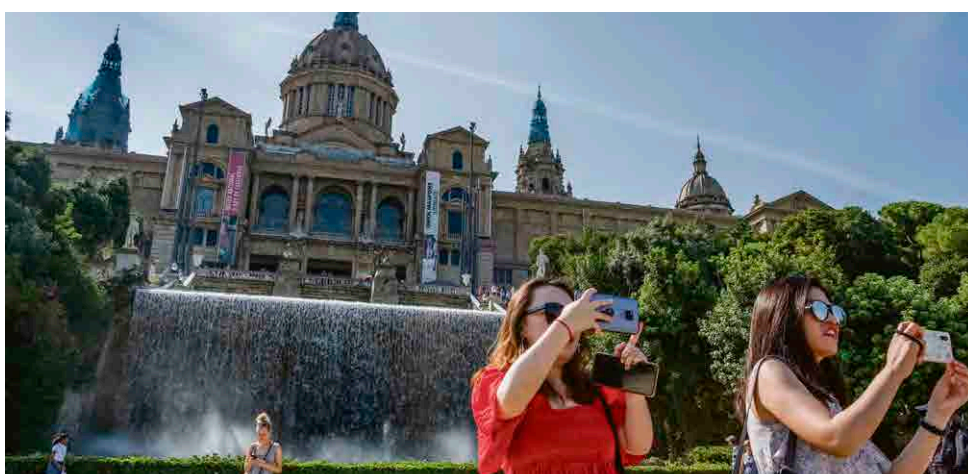
A pesar del dato, y en comparación con otros equipamientos culturales, los museos son los que juegan con mejores cartas para recuperar las rutinas previas al confinamiento. “Los museos somos los lugares culturales a cubierto más seguros. Nuestro museo permite una visita relajada y abierta. La experiencia es por encima de todo visual. La visita convencional permite la distancia social, por lo que lo del tercio del aforo a nosotros nos funciona. Por eso

creo que los museos lo tenemos más fácil que otros espacios culturales”, argumenta Ferran Barenblit, director del Macba.

Para quienes siguen con puntualidad litúrgica las propuestas artísticas, la semana del 3 de junio se presenta intensa. Buena parte de los museos abrirán puertas y tienen muchas ganas de hacer sentir cómodos y seguros a sus visitantes. En el CCCB han dedicado ya muchas horas a readaptar la exposición sobre la cultura de los videojuegos y la señalética del centro para acotar el aforo y garantizar las distancias.

El CCCB tiene prevista para este verano una apertura parcial. Aun así, el centro acogerá algunas de las propuestas del festival Grec y ha organizado una nueva edición del Culturnautes. “Es un casal de verano para niños y jóvenes, en esta ocasión pensado especialmente para los niños del barrio. Pensamos que es importante no dejar a los niños en la estacada, sobre todo a los del Raval”, afirma la directora del CCCB, Judit

Casi el 13% de los equipamientos artísticos podrían no reabrir por el parón de la Covid-19

ORIOLO DAVIU-ARCHIVO

La Fundació Miró y el MNAC esperan recuperar la actividad anterior a la pandemia.

La mujer vista por Irene Solà

La autora de la celebrada novela *Canto yo y la montaña baila* no solo es escritora. Irene Solà Sàez (Malla, 1990) también es artista, y el próximo 25 de junio presentará en la galería Àngels Barcelona su nuevo proyecto. Se trata de un trabajo que parte de la imagen mitológica de la mujer para construir un relato sobre la concepción de la imagen femenina y su evolución con el paso del tiempo. Licenciada en Bellas Artes, Solà combina la escritura de narrativa, textos críticos y poemas con la creación audiovisual para seguir cavando en la experimentación del lenguaje.

ACN

Carrera, que aboga por la cultura como una herramienta para humanizar el progreso.

Los espacios que subsisten gracias al sustento de las Administraciones públicas no han visto, al menos hasta el momento, recortados sus recursos. Tampoco sufren la mayoría de los museos y centros de arte privados acostumbramos a nutrirse de un patronato integrado por empresas fuertes y fortunas familiares, que pueden sobrevivir sin los ingresos obtenidos de la taquilla de un trimestre. Sin embargo, en la liga de las fundaciones sin ánimo de lucro, la que lo está pasando peor es la Fundació Miró, que ya tuvo que presentar un Expediente de Regulación Temporal de Empleo (ERTE) para toda la plantilla antes de llegada de la Covid-19. “Pienso que hasta ahora hemos tenido conversaciones muy positivas con las Administraciones, pienso que son conscientes de su responsabilidad para defender este patrimonio público y espero que esto se traduzca en ayudas. De momento sabemos que tienen voluntad, pero no tenemos nada concreto. Debemos continuar hablando para encontrar una solución a largo plazo, pensando que los visitantes no se recuperarán con rapidez. Y pedimos que se valore este patrimonio que hemos custodiado”, argumenta Daniel Marko, director de la Fundació Miró.

En la Miró tienen previsto abrir a la par que el resto de museos de la capital catalana. “Una de las cosas positivas que hemos vivido en esta crisis es que los responsables

de los museos hablamos mucho más. Hace dos años iniciamos un grupo de directores de museos y ahora, durante el confinamiento, hemos hecho una videollamada larga cada semana, y eso nos ayuda mucho. Pienso que todos somos un activo importantísimo para los ciudadanos y para la recuperación de la normalidad, y todos queremos ofrecer unos espacios agradables y seguros. Nosotros estamos en la montaña de Montjuïc y ahora esto es muy positivo. Además, disponemos de patios y jardines y queremos concretar una oferta que una naturaleza y arte”, sostiene Marko.

Precisamente el próximo 10 de junio la Fundació de Miró celebrará los 45 años de su inauguración, quizás no en su mejor momento, pero sí con muchas ganas de seguir cumpliendo lo que Joan Miró dejó escrito en los estatutos de la Fundación.

¿Cambio de paradigma?

Una de las versiones más espectaculares de *La Danza* de Matisse mide 260 centímetros de largo por 389 de ancho. Está colgada en una de las salas del esplendoroso –y un punto decadente– Hermitage de San Petersburgo. Cuando se contempla a poca distancia, la dimensión de la pieza y las obras que la rodean provocan que el hedonismo del espectador se acelere. Ahora bien, los detalles de *El Jardín de las Delicias* del Bosco se aprecian mucho mejor con las cápsulas que se pueden consultar en la web de El Prado. Este par de ejemplos sirven para plantear que la llamada *presencialidad* y los recursos en línea no son rivales, más bien un matrimonio de conveniencia bien avenido.

Se habla mucho de “un cambio de paradigma” para los museos, incluso se han organizado diálogos sobre el tema. Lo del cambio de paradigma funciona muy bien para la canción de Manel, pero, como sostiene Judit Carrera, del CCCB, “la historia nos demuestra que el ser humano va repitiendo algunos de sus comportamientos que lo ponen en riesgo; la idea del progreso político y social no es una línea recta. Avanzamos y retrocedemos para intentar no perder. Los espacios culturales debemos aspirar a ser puntos de encuentro, de contemplación, de celebración, pero el mundo contemporáneo pasa por las redes y la digitalización. Esta crisis ha terminado de confirmar que debemos invertir esfuerzos en el mundo digital sin perder la vertiente presencial”.

Por su parte, el responsable del Macba tiene claro que la herramienta presencial continuará. “Las herramientas digitales, cuando han sido meras traslaciones de experiencias digitales, han estado bien, pero creo que el camino es encontrar nuevas vías de experiencias. Por ejemplo, el debate que hicimos el día de los museos funcionó muy bien, y también hay que potenciar la capacidad de poner piezas en nuestra pantalla abierta”, defiende Ferran Barenblit.

En las galerías, mantener la distancia de seguridad no acostumbra a ser ningún problema, exceptuando cuando celebran inauguraciones en las que se sirve bebida gratis. Algunas de las galerías de arte de Barcelona llevan días abiertas y a casi todas el desconfinamiento las pilla con los deberes hechos. La galería Àngels Barcelona es una de ellas. Como cuenta el coordinador, Quico Peinado, tienen la ventaja de que siempre han dado mucha importancia al contenido audiovisual, y las muestras y propuestas virtuales ya forman parte de la programación habitual de la galería.

Durante el mes de junio, en Àngels Barcelona priorizan los podcasts, entre los que destacan el proyecto de Marcelo Expósito con edición de sonido de Rubén Collos *La pandemia en germinal: conversaciones sobre un mundo en cuarentena*; y la muestra virtual sobre cine experimental a cargo del cineasta Carlos Casas. Unos contenidos que definen el objetivo de este espacio que tra-

Daniel Marko: “Somos un activo importante para la recuperación de la normalidad”

Judit Carrera: “Debemos invertir esfuerzos en el mundo digital sin perder la vertiente presencial”

Ferran Barenblit: “Los de la cultura siempre hemos sido focos de resistencia”

baja con artistas contemporáneos que construyen una mirada crítica sobre el medio y los diferentes lenguajes y códigos que dibujan la sociedad. Entre otros, representan a Joan Fontcuberta, Michael Snow, Lúa Coderch y Oliver Ressler.

“Los de la cultura siempre hemos sido focos de resistencia. Celebro el museo como un espacio de libertad capaz de contrarrestar las lógicas de un capitalismo que nos ha llevado donde estamos. Y los museos públicos debemos reivindicarnos como un espacio de reflexión, debemos resistir y recordar los valores de la solidaridad y del conocimiento”, defiende Ferran Barenblit, que, medio en broma medio en serio, asegura que, cuando lee la palabra *epidemiólogo*, interpreta *epistemiólogo*. Y es que Barenblit no puede evitar pensar que, cuando miramos el pasado, tenemos que pensar el futuro.

Cultura Agenda

ELENA MUÑOZ

La periodista Jia Tolentino participa al festival Primera Persona Indoors.

Literatura i cinema per al cap de setmana llarg

El sector cultural segueix traslladant al món virtual esdeveniments planejats per a aquests dies, com el festival Primera Persona o la fira Litterarum

Judith Vives
BARCELONA

Un Primera Persona Indoors

El festival Primera Persona celebra una edició virtual aquest dissabte, el Primera Persona Indoors. La periodista del *New Yorker* Jia Tolentino, autora de l'aclamat recull d'assajos *Falso espejo* conversarà amb la periodista Noelia Ramírez sobre intimitat, exposició i internet. La segona xerrada, titulada *Autòpsia d'un matrimoni*, comptarà amb l'escriptora Rachel Cusk, que parlarà sobre ruïnes matrimonials i sentimentals amb la periodista Anna Guírtart. Els directors del festival, Kiko Amat i Miqui Otero, presentaran aquesta edició i anunciaran les dates de la pròxima. Les dues xerrades són gratuïtes i es poden seguir a partir de les 18 hores al @cececebe.

Litterarum digital

La fira d'espectacles literaris de Móra d'Ebre s'ha reinventat per poder-se celebrar de forma virtual entre el 28 i el 31 de maig, sota el nom de Litterarum Digital 2020. El festival vol respectar la seva essència i inclou, com a activitats destacades,

la Fira del Llibre Ebrenç i Litterarum Petits. També s'han programat taules de debat, recomanacions de llibres i tastos d'espectacles a partir de textos literaris. Enguany són protagonistes el poeta Josep Carner i l'escriptor Joan Perucho, dels quals se celebra el cinquantè aniversari de la mort i el centenari del naixement, respectivament.

Mostra de Dones virtual

La 28a edició de la Mostra Internacional de Dones se celebra en format virtual a Filmin i a través de la web i les xarxes de la Mostra, de l'1 al 14 de juny. El film inaugural és el documental *Worlds of Ursula K. Le Guin*, dirigit per Arwen Curry, i que es pot veure gratuïtament a Filmin des de l'1 de juny a les 20 hores i fins al dia 2 a les 19 hores, en què es farà una activitat dedicada a l'escriptora amb la participació d'Eulàlia Lledó, Helen Torres i Blanca Busquets. La mostra ofereix 22 pel·lícules i inclou una convocatòria creativa per a dones que vulguin filmar utopies i una selecció retrospectiva dedicada a la documentalista Marta Rodríguez.

Cinema global

Una vintena dels festivals de cine més importants del món s'han unit per organitzar el *We Are One: A Global Film Festival*. Des d'aquest divendres, durant deu dies, permet gaudir d'una selecció de pel·lícules gratis presentades a Youtube i de festivals com Cannes, Berlín, Sant Sebastià, Toronto, Venècia o Tribeca, entre d'altres. A més de curts, llargmetratges i documentals, també hi ha música i conferències *online*. El festival permet donar suport a comunitats locals mitjançant la donació directa a organitzacions d'ajuda als afectats per la Covid-19.

Llibreria i centre cultural: la nova Ona

L'establiment ofereix gairebé 1.000 metres quadrats de llibres en català i obres d'art. Neix amb l'ambició de ser punt de debat i creació cultural, amb xerrades, concerts i exposicions

Lídia Penelo
BARCELONA

La posada en escena aquesta setmana de la nova llibreria Ona, dominada pel negre i el blanc, les obres d'art i el rostre de la model transsexual Didi Maquiaveli, segurament deu haver sorprès els que s'esperaven una cosa més folklòrica, més com de Jocs Florals. La Covid-19 només ha aconseguit endarrerir-ne l'apertura; però ara, els seus gairebé 1.000 metres quadrats ubicats al carrer de Pau Claris, entre la Gran Via i el carrer de Casp de Barcelona, la converteixen en la llibreria dedicada als llibres publicats en català més gran i moderna del país.

Els llibres són el pal de paller d'Ona, però només admirant les parets i les peces d'art que en formen part ja s'entrelluca que l'espai destil·la aspiracions de centre cultural. Amb la vènia de l'evolució de la pandèmia, debats, xerrades, tallers d'escriptura, activitats vinculades al món de l'art, exposicions temporals i també concerts formaran part de la seva programació habitual.

Unes xarxes socials actives i una botiga virtual potent –que estarà en marxa a mitjans de juny– son alguns dels actius de la nova Ona per competir amb les grans distribuïdores.

L'empresari i periodista Tatxo Benet ha estat l'impulsor del projecte i afirma que el cansa una "miqueta" haver de justificar perquè a Ona només hi ha llibres en català. "Sobretot perquè Ona existeix des de fa més de 60 anys i sempre venent llibres en català. Tots els comerços tirn què volen vendre. I nosaltres, el que volem és un aparador exclusiu de la literatura ca-

talana", sosté Benet. "És un espai de productes culturals. Tenim una sala on podem fer moltes coses, molts debats, moltes presentacions... Un espai que volem que sigui molt interactiu, però, és clar, tot això ara està congelat", explica l'empresari.

Una llibretera veterana

Montserrat Úbeda és l'encarregada de dirigir l'establiment. Aquesta llibretera vocacional regenta des de l'any 2013 a Gràcia una versió reduïda del que havia estat la llibreria Ona al centre de la ciutat, promoguda el 1962 per Josep Espar Tícol, Ermengol Passola i, més endavant, pel pare de la llibretera, Jordi Úbeda.

L'oferta editorial es divideix en l'espai de literatura i no-ficció d'autors catalans o traduïts; la zona infantil i juvenil; la secció de música; i la dedicada a llibres d'artista i primeres edicions. Llibreters especialitzats en cada temàtica i tauletes per consultar les fitxes auguren bones recomanacions.

Els llibres són el pal de paller, però l'espai destil·la aspiracions de centre cultural

Tatxo Benet: "Volem un aparador exclusiu de la literatura catalana"

La llibreria Ona, a Barcelona.

Els clubs de natació, grans oblidats del desconfinament

Les entitats pressionen per no haver d'esperar a la fase 2 per reobrir les seves instal·lacions i alerten que, si la situació actual s'allarga, està en joc la seva viabilitat esportiva i econòmica

Cugat Comas
BARCELONA

Amb l'entrada de Barcelona i les regions metropolitanes a la fase 1 del desconfinament regulat pel Govern espanyol, tots els sectors socials i econòmics s'han abocat a una cursa plena de presses fins a la nova normalitat anunciada. L'esport és un dels que té més cuques per tornar a l'activitat, però mentre que els casos de professionals d'esports com el futbol o el bàsquet ocupen la primera plana mediàtica, hi ha un col·lectiu que se sent oblidat pels plans del Govern.

Carta oberta del CNB

El sector de la natació el conformen clubs que responen a la doble lògica popular i professional, amb instal·lacions que donen servei a milers d'usuaris que en són el suport social i econòmic, i esportistes d'elit de natació, natació artística o waterpolo. Però sense les piscines obertes els clubs no poden mantenir l'activitat, minven els ingressos i la massa social, i en queda compromesa la viabilitat esportiva i econòmica. Els clubs més importants no volen esperar a la fase 2 per reobrir i han fet pinya per demanar que es consideri la seva demanda de poder obrir

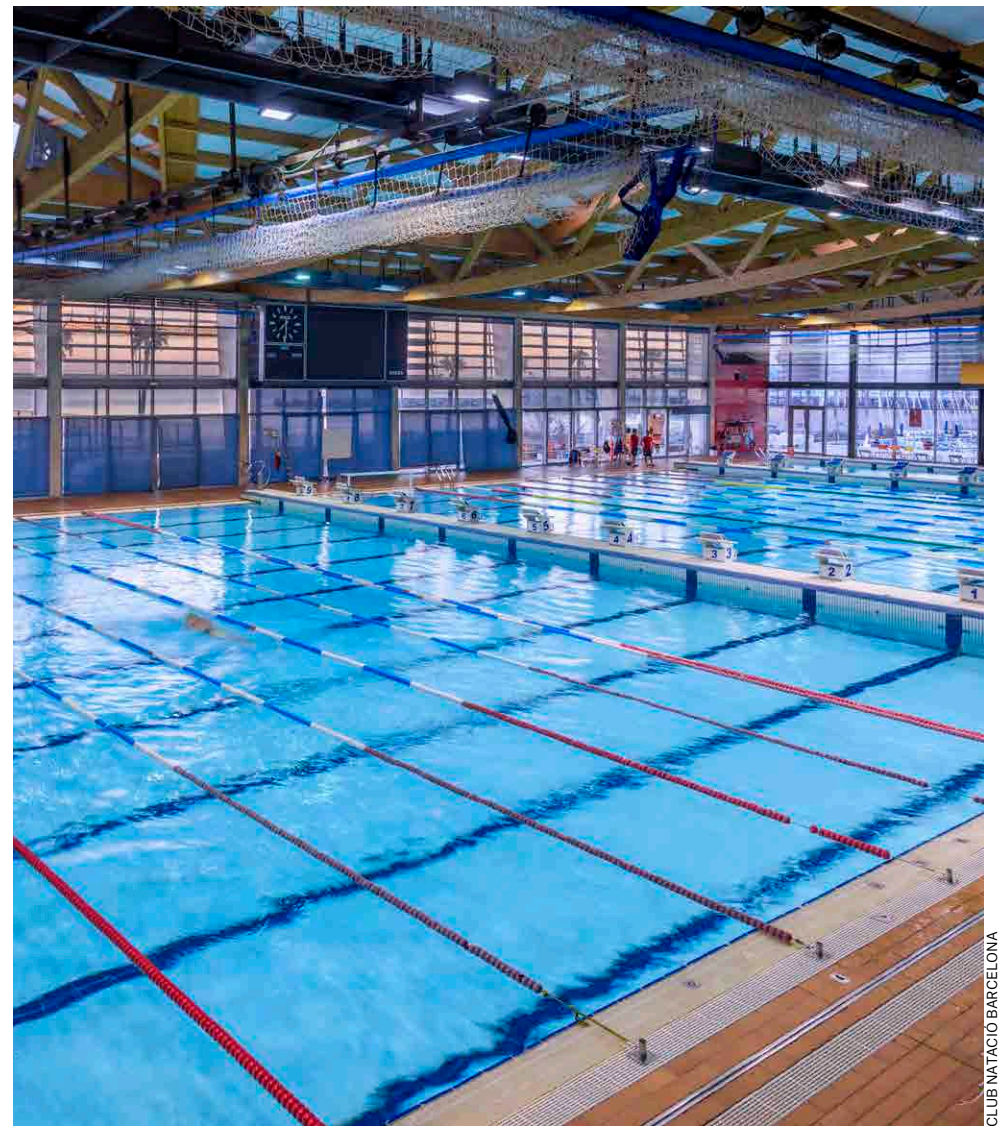
al més aviat possible, ja en fase 1, per no veure compromesa la seva continuïtat.

Ha estat el club degà a l'Estat espanyol, el Club Natació Barcelona (CNB), el que ha liderat una carta oberta signada pel seu president, Bernat Antràs, en què es demana que es permeti l'obertura de piscines ja a la fase 1: "És imprescindible que es diferenciï entre les piscines recreatives i les piscines de clubs de natació, que tenen com a finalitat el desenvolupament de l'esport i unes instal·lacions i un personal adequats". Els clubs de natació han elaborat el seu propi pla de reobertura, basat en controls d'accés personalitzat, aforaments limitats, mobilitat diferenciada en sentit únic a l'interior dels equipaments i desinfecció de les instal·lacions. Un pla que volen que serveixi de salconduit per poder reobrir aviat.

La importància de les quotes

La carta compartida pels clubs exposa que no facilitar la reobertura pot suposar un problema de viabilitat esportiva i econòmica dels clubs. "L'única font recurrent d'ingressos són les quotes de socis, que, sense servei, no es poden seguir cobrant", explica el text d'Antràs. Un exemple d'això és l'entitat més important en nombre de socis del sector de la natació, el Club Natació Sabadell, que ha mantingut una política de comunicació amb els seus membres i ha decidit rebaixar a la meitat les quotes a partir del maig "després d'ajustar les despeses al mínim i gràcies a l'esforç de la majoria de socis". La política de reducció de quotes és força comuna, tot i que en casos com el dels vallesans els clubs demanen a qui es pugui permetre mantenir la contribució que ho faci, per garantir la viabilitat econòmica de les entitats.

Un altre exemple és el del Centre Natació Mataró, que ha vist com ha perdut centenars de socis en els més de dos mesos de parada. "Veníem d'un temps molt potent i hem tornat al moment més baix de nombre de socis derivat de l'anterior crisi", ex-

Piscina del Club Natació Barcelona, que com les de la resta de clubs segueix tancada.

"Cal diferenciar entre piscines recreatives i de clubs de natació", manté Bernat Antràs, del CNB

El Centre Natació Mataró ha perdut centenars de socis en els més de dos mesos de parada

plica el seu president, Joan Gros. En el cas dels maresmencs han demanat un esforç solidari entre els seus membres: "Els socis que no han perdut retribució han mantingut la quota normal, i això ens permet ajudar els que sí que estan afectats amb exempcions", explica Gros. El club matoroní ha vist també com desapareixien els ingressos previstos per les estades d'equips esportius i seleccions a les seves instal·lacions, motiu pel qual el cop a l'economia del club és important.

L'altre element a considerar, que indigna els clubs i entitats, és veure com la situació nega la pràctica esportiva *de facto*

—més enllà de nedar al mar, tot un altre món— a unes disciplines que veuen com els seus col·legues d'altres especialitats esportives ja s'entrenen amb tota la normalitat. A la carta compartida s'assegura que "la impossibilitat recurrent de poder realitzar entrenaments a les piscines fa que, si no es recupera la normalitat del ritme d'entrenaments, es provoqui una claríssima reculada de l'estat de forma i del rendiment esportiu que perjudicarà de manera irrecuperable el futur de molts esportistes i que suposarà un dèficit difícil d'assumir per part dels clubs".

La Covid no es transmet per l'aigua

El sentiment unànim entre clubs de natació és que se'ls ha posat en un paquet que no els pertoca i que estan singularment endarrerits en els processos i fases de desconfinament d'una reobertura d'instal·lacions que els urgeix a tots els efectes. Dirigents, entitats i la mateixa carta dirigida al Govern espanyol pel president del Club Natació Barcelona coincideixen, a més, a ressaltar que va ser l'Estat, per mitjà del CSIC, el que va avalar la seguretat del medi aquàtic i va afirmar que la Covid-19 no es transmet amb aigües tractades amb clor, com les de totes les instal·lacions.

MIGUEL VELASCO ALMENDRAL

Rocío Mateos

“Mi abuela era feminista al 100%, aunque ella no usó nunca esa palabra”

La activista preside desde 2013 la Federació de Dones de Badalona, entidad que ella misma impulsó y que en la actualidad está integrada por 23 grupos de mujeres

Montse L. Cucarella

¿Cómo se inició en el activismo feminista? Me influyó mucho mi abuela, una mujer feminista al 100%, aunque no usara nunca esa palabra. No puedo con las injusticias. Siempre me ha gustado compartir con las personas, y sobre todo con las mujeres, las inquietudes o carencias.

¿Qué significaba formar parte del Grup de Dones del Congrés en los 80? Los primeros grupos se crearon para luchar por las desigualdades, para tener un punto de encuentro. Allí muchas compartían cosas que no podían hablar en casa. Los talleres eran una forma de romper con la rutina.

¿Con qué objetivo nació la Federació de Dones de Badalona? Surgió de la necesidad de unir a los diferentes grupos. Eran momentos difíciles, vivíamos un retroceso en derechos. Los asesinatos de mujeres a manos de sus maltratadores crecían. Y los salarios precarios y el trabajo sumergido.

¿Cuál es su mayor logro? Que está formada por 23 grupos que suman 1.300 mujeres. Y a lo largo de los años hemos logrado muchos proyectos, como la asistencia psicológica y jurídica gratuita, y un acuerdo de colaboración con Taxiline, para mujeres en situación de riesgo, entre otros.

¿Es Badalona suficientemente combativa? Hay colectivos y mujeres muy potentes. Quizás fallamos en no visualizar todo lo que se hace. El apoyo colectivo, informativo, social y político es imprescindible.

Aún queda mucho por hacer. Se han producido muchos cambios, somos más independientes, pero hay que continuar. Seguimos luchando por igual trabajo, igual

salario; el techo de cristal; los cuidados y la conciliación familiar; la explotación sexual; los vientres de alquiler...

Es fundadora de la Asociación Amigos del Epiléptico. En 2002, la madre de una chica con epilepsia que iba al colegio de mis hijos pedía amigos para su fiesta de cumpleaños, a través de Radio Llefià. Nos unimos un grupo y nació la entidad. Era la única forma de visibilizar las carencias del colectivo.

¿Hay mucho desconocimiento? Es el mayor enemigo. Damos charlas en los colegios a unos 1.300 alumnos cada año. Sigue habiendo casos de rechazo, por eso es importante la información y la formación.

¿Un deseo? Que se normalice. El 80% de las personas con epilepsia están controladas con fármacos. A la vez se necesita apoyo social, educativo, de investigación, institucional y de los medios de comunicación para visibilizar la realidad de la epilepsia.

TAREA AGOTADORA

El referente de Rocío Mateos (Robledillo de Trujillo, Cáceres, 1962) en la lucha feminista es su abuela paterna. “Cuando yo era pequeña me decía que las mujeres habían sufrido mucho y que eso teníamos que cambiarlo nosotras”, recuerda. Empezó en los 80 en el primer grupo de mujeres de la ciudad, el Grup de Dones del Congrés. También preside la Asociación Amigos del Epiléptico de Badalona y fundó la Federación Española de Epilepsia. Ser activista “es muy agotador y a veces te sientes juzgada”, asegura. “Pero es sumamente gratificante cuando ves los logros”,

añade.

Para quienes quieren leer lo que nadie más se atreve a publicar

más detalle en <https://re.publico.es/>

R
La **REPÚBLICA**
de **Público**